

Priepilauka

Nuotrauka Vytauto Maželio

Kolchozinis skurdas ir kūrybinė nelaisvė

Apie Jurgio Gliaudos premijuotąjį romaną „Liepsnos ir apmaudo ašochius“

DR. J. GRINIUS

Jurgis Gliuda, **LIEPSNOS IR APMAUDO AŠOČIAI**. „Draugo“ aštuonioliktoji romano konkursą laimėjusi knyga. Išleido Lietuviškos knygos klubas, 1969 m. Ap- lanką piešė P. Jurkus. Knyga 304 psl., kainą \$4,00, gaunam „Drauge“.

Kiekvienas rašytojas iš prigimties jaučia ir žino, kad viešumon paleidžiamas jo kūrinys turi būti naujas, t.y. nevalia kartoti to, ką yra vaizdavo ar pasakę kiti autoriai arba jis pats savo ankstesniais kūriniiais. Tik šitam reikalavimui įvykdyti neužtenka jį žinoti: reikia talento ir pastangų bei darbo. Tačiau, iš kitos pusės, kad ir kaip rašytojas bebūtų talentingas ir originalus, jis visada lieka ribotas individas, kuris negali pabėgti nuo savęs. Todėl to paties rašytojo įvairūs kūriniai būna tarp savęs tokie giminingi, kad juos galima lengvai atpažinti kaip brolių ir seseris.

Tai suprasdami, normalūs rašytojai nesistengia nei nuo savęs pabėgti, nei save išskirti nei demonstruoti: nauja tema, naujas siužetas, nauja problema kūrinį savaime pareikalauja iš rašytojo naujų vaizdų, atitinkamo vaizdavimo būdo ir net kitokių stiliaus negu buvo jo ankstybesniųjų kūrinių. Šiais laikais to naujumo kai kurie rašytojai siekia net dirbtinai, nes vadinamo modernišku bei madingumu dabar reikalauja, komersantų dilginami, geltonsnapijai snobai. Nors tikri kūrėjai žino, kad dirbtinis madin-

gumas yra nenaudingas jų kūrinių amžinui, nes mada praeina su tirpstančiu sniegu, tačiau neegocentriški jautresnieji rašytojai kartais vis tiek nusilenkia dienos šūkams ir mados spaudimams. To galima pastebėti J. Gliaudos, A. Barono, A. Rūtos, A. Kairio, A. Landsbergio ir kitų raštuose. To noro būti a la page, man rodo, yra ir šiemetiniame J. Gliaudos romane „Liepsnos ir apmaudo ašochius“.

Temos ir problemų aktualumas. Kur yra šio romano autoriaus duoklė mūsų dienoms, teks pasakyti vėliau. Šiuo tarpu reikia pasidžiaugti, kad šis pastarasis J. Gliaudos kūrinys yra naujas gerąja (išliekamąja) prasme, nes to rašytojas „Liepsnose ir apmaudo ašochiuose“ tegalėjo pasiekti ilgą pasirošimų, renkant medžiagą, informuojantis apie okupuotosios Lietuvos gyvenimą iš laikraščių bei knygų, kalbant su vienu antru tautiečiu, kuris Lietuvos sovietinį gyvenimą pažino tiesiog, kartais gal pasinaudojant kitokiais rašytojui nežinomaisiais šaltiniais. Trumpai tariant, dabartinės Lietuvos kad ir daliniam pavaizdavimui „Liepsnose ir apmaudo ašochiuose“, J. Gliuda yra atlikęs ilgą pasirošimo procesą, kuris tačiau mums nedaug tebtų davęs, jei rašytojas neturėtų įžvalgios intuicijos ir kūrybinės vaizduotės, kokios jis ne kartą yra parodęs savo ankstybesniuose kūriniuose.

Intuicijos ir kūrybinės vaizduotės gal čia nereiktų nė pabrėžti, jei „Liepsnose ir apmaudo ašochiuose“ nebūtų vaizduojamas toks gyvenimas, kuris tiesioginiam rašytojo stebėjimui neprieinamas dėl įvairių priežasčių. Tiesa, kad visi tie, kurie mylime Lietuvą ir sielojamės savo tėvynės vergus, gaudome kiekvieną žinėlę, padedančią geriau pažinti socialinį, psichologinį ir moralinį Lietuvos veidą, tačiau čia turėtume prisipažinti, kad J. Gliuda mus visus tikriausiai pralenkia dviejose srityse — kolchozinio kaimo kasdienybę ir rašytojų psichiniame stovy. Lietuvos kolchozinio kaimo rūpesčiai bei vargai komunistų centralistinio biurokratizmo pinklėse ir sunkiai pastebimos pastangos nepasiduoti komunistų sukurtam dvasinio

skurdo slogučiui „Liepsnų ir apmaudo ašochių“ romane kažin kaip sutampa su rašytojų (ypač senųjų) oportunistine konformizmu, prieš kurį nori sukilti jaunieji, negalėdami pakeisti dvasinės nelaisvės, kuri gimdo uniformuotą, sovietiniu odekolonu

Koncertas žuvusiems pagerbti

Česlovo Sasnausko „Requiem“ Chicagoje nuskambėjus

PROF. L. ŠIMUTIS, Jr.

Praėjusį šeštadienį, birželio 14 o., Chicagoje įvyko išskirtinis tautos kankinių pagerbimas — religinis koncertas Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, Marquette Parke. Šio neeilinio koncerto atlikėjai buvo: parapijos choras, vadovaujamas Vlado Baltrušaičio, Marija Mondeikaitė — vargonininkė, Alė Kalvaitytė — kontraaltas, Stasys Baranauskas — tenoras, Jonas Vaznelis — bosas ir Povilas Matiušas — smuikininkas. Pagrindinis koncerto veiklas buvo Česlovo Sasnausko „Requiem“. Bet prieš išpildant

pakvipintą literatūrą. Tas dvi sritis — kolchoziško kaimo kadienišką mizeriją ir rašytojų kūrybinį dusimą nelaisvėje — J. Gliuda darniai romane sujungia centriniu herojum, ne-dvasinių liepsnų. Todėl, apmau- nuoliu Jonu Survila, kuris dėl

šias mišias, visi solistai ir choras atskirai dar atliko po vieną kūrinį. Visam koncertui dirigavo Vladas Baltrušaitis.

Koncertas pradėtas choro galingai pagiedota Antano Vana-gaičio „Malda“. Veikalas gra- žiai ir efektingai atliktas, bet kai kur vyrų balsai buvo daug stip- tesni už moterų. Povilas Matiušas svariu tonu ir gera interpre- tacija pagrojo F. Bacho „Grave“.

pasitikejimo „atođrėkio“ iliuzi- joms yra priverstas provincijos užkampy dirbti kolchozo skaityk- los vedėju, nors savo interesais ir pašaukimu jis yra rašytojas. Kaip kolchozo tarnautojas, Sur- vila gerai pažįsta kaimo biurok- ratiją, jo gyventojų interesus, pats dalyvauja dusinančios kol- chozo rutinos pajvairinime, bet kaip dvasinių polėkių asmuo ir jaunas rašytojas kenčia šitoj ru- tinoj, nors čia su meile, čia su apmaudu skaitydamas naujas knygas, bent sau vertindamas jas ir jų autorius kritiškai ir nenu- traukdamas ryšių su Kaune vei- kiančiu Giordano Bruno būreliu, kurio nariai labiau domisi lite- ratūrinės kūrybos ir laisvės prob- lemomis negu įkryėjusiu ateiz- mu. Todėl Survila greit suartėja su kunigu Jatuliu, atvykusiu dirbti į kochozų mechanikų (sovieti- nė anomalija) ir anksčiau buvo susidraugavęs su senu buchalte- riu, Izraelitu Šapira, kuris per vo- kiečių nacių okupaciją žiūrėjo mirčiai akis Kauno IX-me for- te. Šio žmogaus kraštutines eg- zistencines patirtis Survila ypač brangina, intuityviai jausdamas, kad Šapira, Jatulis ir jis pats yra gyvieji žmonės kolchoziniame merdėjime (tikintis brigadinin- kas Daireika su žmona jam tėra buržuazinės atgyvenos).

Negalėdamas prisiversti rašyti taip, kad jo raštai praeitų pro so- vietinę cenzūrą ir tikrą spaudai, Survila vis dėlto nepajėgia užslo- pinti savo vidaus karščio, savo dvasinių liepsnų. Todėl, apmau- (Nukelti į 2 psl.)

Kertinė Parastė

AR BŪTINAS KULTŪRINIS APSNŪDIMAS VASARĄ?

Visi laukiam vasaros, lau- kiam atostogų, laukiam tikro, o gal tik įsivaizduoto, tegu ir trumpo poilsio. Bet kas yra tas poilsis? Ir ne vieno mūsųose anas yra suprantamas kaip nieko neveikimas, visko užmir- šimas, beveik nugrimzdimas budiškojoni nirvanon. Ar ištik- rūjų visur ir visų vasaros se- zonas šitaip yra suprantamas ir tokiu nuliniam reikalui aukojamas?

Kur jau kur, bet kultūrinia- me gyvenime jokio siūlo nukir- pimo čia negali būti. Kultūri- nio gyvenimo tęstinumas turi neišblėsti ir vasaros mėnesiais. Iš tikrųjų, visur aplink mus taip ir yra. O regimi pavyzdžiai galėtų ir mums būti dideliu pa- skatinimu jokiuos vasaros karščiuos kultūrinuose porei- kiuose neapleisti, ypač kai ir tuos karščiuos nei vėsintuvų, nei aplinkos vėsiųjų vandeny- netriksta.

Pažvelkime į čia pat pašonė- jo esantį amerikiečių kultūrinį gyvenimą vasaroje. Kiek čia ir po grynų dangum ir po stogu vyksta įvairiausių koncertų, kiek pirmaeilį vaidinimų, muzi- kos festivalių, uždary ir vie- šų studijinių suvažiavimų. Ne kartą visa tai klostosi puikioje ir gyvoje gamtoje, kur kūrybi- nė mintis ir žodis, vaizdas ir garsas, spalva ir daina tampa dar žavingesni, spindintys tie- siog pirmąpradžio rojus rasi. Kultūrinis gyvenimas vasarą alsuoja ir kituose žemynuose, ypač Europoje. Ir ne vien dėl to, kad juo būtų galima dau- gliau turistų prisivilioti, bet kad pats kultūringas žmogus negali pakeisti apmirusios tuš- tums.

Tad argi dabar mes, lietu- viai, galėtume būti lyg akiivaiz- dus argumentas, kam nors įro- dinėjant, jog vasarą drąsiai įmanoma nusižmoginti ir bet kokius kultūrinius savo pri- gimes poreikius visai pamirši- ti. Iš tikrųjų, taip mūsųose ir nėra. Juk mes jau turime gra- žią tradiciją vasaros mėnesiais ir čia ir Europoj rengti įvairias studijų savaites, įvairių or-

ganizacijų bei jaunimo stovyk- las, kurių darbotvarkėse ne- trūksta kultūrinių temų, sim- poziumų, koncertų, literatūros vakarų, nuotaikingų laužo pro- gramų ir pan. Reikia iš pasku- tiniųjų ir toliau palaikyti šią tradiciją ir žiūrėti, kad ji me- tai po metų nepradėtų blėsti.

Tačiau atostogų savaites ne visi praleidžia organizuotose stovyklose bei poilsinėse studi- jų dieneose. Dauguma vis dėlto pabyra laisvai paežerėse ir pa- giriuose. Tačiau lietuviai, ir šiuo būdu atostogaudami, mėgs ta tegu ir neorganizuotai susi- ourti tam tikrose vietovėse. Juk ne vienam mūsų yra puikiai ži- nomos šitokios lietuviškos va- sarvietės kaip Union Pier prie Chicago, Vasaga — ne per to- liausia nuo Toronto, ar Kenne- bunkport — rytiniame Ameri- kos pakraštyje. Panašių vietų yra ir kitų lietuvių kolonijų pa- šonėse. Kodėl šitokioms, tegu ir neorganizuotoms, didesnius mūsų vasarotojų telkinius atostogų savaitėmis negalėtų įvykti ne vien tik nuotaikingos laužų programos, bet ir vienos, kitos aktualios temos pasneke- siai, kodėl nebūt galima vaka- rais pasikviesti vieną ar kitą ra- šytoją ir prie židinio ar laužo liepsnos išgirsti jo gyvąjį žodį, kodėl nepagalvoti ir apie vasa- riškąjį koncertą ar bent plokš- telių vakarą su atitinkamais, akiraty praplečiančiais kome- tarais. Atostogų dienoms šitai duotų kur kas gilesnės pras- mės ir dvasinės naudos, dienos ir vakarai vasarotojui nenu- bostų, turint rankoje ne vien bičiulę knygą, bet ir mezgant ryšį su gyvaisiais kultūros žmonėmis.

Visa tai eilėje pastarųjų me- tų, kiek spaudoje teko pastebė- ti, jau vykdoma lietuvių pran- ciškonų vasarvietėj Kennebunk porte: literatūros vakarai ir instrumentinės muzikos koncer- tai ten jau virtę įprasta tradi- cija. Kodėl tad ji negalėtų per- simesti ir į kitus vasarinius lietuvių spiečius?

k. br.

Šiame numery

- Ar būtinas kultūrinis apsnūdi- mas vasarą?
- Kolchozinis skurdas ir kūrybinė nelaisvė.
- Koncertas žuvusiems pagerbti.
- Tautinė misija praeityje ir koks- jai atsakymas dabartyje.
- Kazio Bradūno eilėraščiai.
- Kovos dėl Panevėžio.
- Imkit mane ir klausykit.
- Nauji leidiniai.
- Kultūrinė kronika.
- Akademinių prosvaitės: Studentų maito priežastys, Rašytojas Baronas pas šatri- jiečius, Maskvos kankinio rašytojo Danielio knyga, Firmoslos kregždės Dainavoje.

Guido Reni (italas, 1575 — 1642)

Angelių koncertas

ko didžiausias ir svarbiausias ba- žnytinės muzikos kūrinys yra jo gedulingos mišios — Missa Re- quiem — parašytos mišriam cho- rui su vargonų pritarimu. Šios mišios buvo pirmą kartą pagie- dotos dar priešrevoliuciniame Petrapilyje, minint mirusį kom- pozitorių ir tapytoją Konstanti- ną M. Ciurlionį. Vlado Baltru- šaičio vedamas choras šias „Re- quiem“ mišias dabar pirmą kartą išpildė Chicagoje. Ta proga rei- kia prisiminti, kad apie 1935 m. minimos Sasnausko mišios buvo pagiedotos ne lotyniškai, bet lie- tuviškai Elizabeth'e, N.J. Prof. Juozas Žilevičius jas detalai ap- rašė „Drauge“ š.m. birželio 7 d. Apie jas daug kalbama ir prof. J. Žilevičiaus parašytoje knygoje „Česlovas Sasnauskas“ (Kaunas, 1936 m.).

Aplamai, mišios yra melodin- gos, gražios, paliekančios įsire- žiantį įspūdį. Jos parašytos mo-

kančiai ir gerai. Mišios daugiau homofoninio negu polifoninio stiliaus. Solo partijos trumpos, kai kur tessitura buvo gan žema solistams. Apskritai, Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčios choras skambėjo darniai ir vie- ningai harmonijai, dinamikos ir tembrų prasme. Su Vlado Baltru- šaičio grįžimu Chicago choras yra išaugęs į didingą ir galingą vienetą.

Reikia tačiau paminėti, kad bažnyčios rezonansas buvo toks, jog choro balsai vietomis skam- bėjo susiliedami. Solistams ir cho- rui taipgi būtų išję naudon di- desnis vargonų registrų pajvairi- nimas.

Vis dėlto tenka pabrėžti, jog koncertas buvo ne tik įspūdin- gas žuvusiųjų pagerbimas, bet ir mūsųose gana reta bažnytinės muzikos šventė. O bent Chica- goje tokių galėtų būti ir daž- niau.

Kolchozinis skurdas ir kūrybinė nelaisvė

(Atkelta iš 1 psl.)

do vedamas, jis rašo stalčiams, kurie gal kada nors bus atidaryti ir paskelbti pasauliui kaip Miruso jūros papirusai iš molio asočių. Šitokiame tikslui, kaip atrodo, geriausiai tinka vaizdai kronika, pasakojanti skurdaus kolchozo banalybes bei įžymybes, bet kurių autorius (Survila) neslepia savo jausmų, nei minčių, laisvai kritikuodamas beveik visus dabartines Lietuvos rašytojus bei poetus, karčiai atsiliepdamas apie totius komunistinius bonzas kaip Venclova ir Mieželaitis, švelniau kalbėdamas apie jaunuosius ir moteris ir net cituodamas eilėraščių ištraukas tų poetų, kurie leidžiami per kritikos rėtį. Taigi šita kritika ir vaizdinga kolchozinio gyvenimo kronika be datų su dvijsu savačių Survilos atostogomis į Kauną pasiklausyti Minsko profesorius apie rusų dekadentus ir dalyvauti Giordano Bruno ratelio susirinkime sudaro beveik visą "Liepsnų ir apmaudo asočių" romaną.

Vietnamo karo epizodas

Tariam "beveik visą romaną", nes knygoj dar yra "Sakmė apie tris" arba literatūrinė fūga, tiksliau 50 puslapių interpas, neva atstovaujantis draudžiamai "stalčinei" literatūrai, kur vaizduojamas Chicago lietuvių gydytojo Dągo susitikimas su sovietiniu korespondentu, lietuviu Gediminiu Vietnamo džiunglėse. Tiedu lietuviai ten ne tik nesimūša, bet greit suartėja ir bendromis jėgomis gelbsti sunkiai sužeistą gallesingą seserį (amerikietę juodukę) ir abudu drauge žūsta nuo to pačio kulkosvaizdžio.

Nors šis epizodas yra prasmingas savy, tačiau reikia stipriai abejoti, ar jis reikalingas tam visam romanui, kuris susidaro iš kolchozo kronikos ir Survilos kritikos. Atrodo, kad skaitytojas neapsiriks pamane, kad šituo epizodu J. Gliauda nesulaukė nei atsiliepęs į dienos klausimus — į Vietnamo karą, aktualų Amerikos lietuviams, ir nemažiau aktualią problemą apie bendravimą ir bendradarbiavimą tarp lietuvių šiaurės ir anapus geležinės uždangos.

Zinoma, nėra jokio estetinio nuostato, kuris draustų rašytojui būti madingam arba atsiliepti į aktualius dienos klausimus; tačiau šitokių atvejų vis tiek reikia klausti, ar šitoks atsiliepimas specialiu romano epizodu nekenkia viso kūrinio vienybei. O "Liepsnomis ir apmaudo asočiams" šis kenkia dėl dviejų priežasčių. Viena, Vietnamo džiunglės ir ten vykstantis žiaurus, netikėtinumų kupinas karas yra per daug tolimas ir labai egzotiški, palyginus juos su pavergtos Lietuvos nespilvingu kolchozo Antra, Vietnamo epizodas su šurpiais nuotykiiais ir dramatiška pabaiga pasirodo toks įspūdingas, kad jis nustelbia prieš ir po jo einančias scenas Lietuvoje. Ypač netenka vaizdinio svorio po to epizodo einančios štenos, tokios reikšmingos Survilos dvasinė evoliucijai (jo mylimosios Mūzos nelauktas išteklėjimas, Markso teorijos mirtis Giordano Bruno komjaunuolių ratelį). Tas pats stiprus Vietnamo epizodas neigiamai (silpninančiai, blukinančiai) veikia idėjiškai ir psichologiškai svarbų epizodą, pavaizduojantį kunigo Jatulio ir Dareikų iniciatyvą pastatyti kolchozinę bažnytelę ir jos likvidavimą.

Kadangi jaunojo kunigo Jatulio apsigyvenimas kolchoze mechaniko pareigoms buvo vienas reikšmingiausių įvykių sovietinio kaimo murzinoj pilkybėj, tai ir jo likvidavimas įprastos sovietinės klastos priemonėmis turėjo baigtis įspūdingai. Negalima tarti, kad romane šitos likvidacijos scenos būtų bespalvės, arba kad jos neatitiktų tam dvasiniam bū-

kumui ir žiaurumui, kurie slepiasi už melo ir klastos sovietiniame gyvenime pavergtojo Lietuvoj, tačiau šita likvidacija vis tiek pasilieka šiuropaus vietnamietiško intarpo arba šalutinio epizodo šėšely. Zinoma, vietnamietiško epizodo nustelbtas scenas galima ir taip aiškinti, kad rašytojas jomis norėjo parodyti, kaip nuobodžioji sovietinė rutina nepaiso jokių nepaprastųjų bei tokių anomalijų, kaip likvidavimas naujoviško sovietinio kunigo - mechaniko, kuriuo plačiai domėjosi ne tik kolchozas, bet ir visa aplinkė, kad sovietai mėgtų paslaptin-gas klastas...

Betgi literatūros menas, nėra gyvenimas. Kai šalutiniam, daugiau ar mažiau atsitiktiniam motyvui romane buvo duotas stiprus Vietnamo džiunglių epizodas, kažin ko panašaus reikėjo kun. Jatulio ir kolchozinių pastatytos bažnytelės likvidavimui. Kokia nors demonstracija nuskurdusiam užkampio kolchozui tikriausiai nebūtų tikusi. Bet ją galėjo atstoti kokis nors stiprus komizmo scena, išjuokianti oportunisto kolchozo pirmininko ir plakatinio ateisto Baikausko žygdarbį. Tiesa, kad užspringus traktoriaus motorui, nuverčiant bažnytelės bokštą, kažin kas pasigedo slapta areštuoto kun. Jatulio. Bet toks humoras ten per silpnas, turint galvoj Vietnamo epizodą. Reikėjo kažin ko panašaus ir prigrįdytų kačiukų laidojimo epizodą.

Satyra, humoras ir transcendencinės aspiracijos

Tarp komizmo ir satyros blykčiojimų, kokių ne kartą sutinkame "Liepsnų ir apmaudo asočių" romane, tas kačiukų laidojimo epizodas ir jo politinės reikšmės svarstymas yra vienas meistriskiausių. Visų kolchozo tūzų posėdis, pradedant vaikų darželio vedėją ir baigiant kompartijos partogų, jų visų susirūpinimas, kodėl vaikai prigrįdytus kačiukus laidoję ne su "buržuazine" religinėm apeigom, bet komunistiškai, giedodami Internacionalą, yra reto komizmo puslapias, prilygstantieji Gogolio piešiniams apie rusų bajorus ir valdininkus. Kai kada nors Lietuvos vaikams reikės parodyti buvusius sukolchozinto kaimo absurds, būsimų chrestomatijų sudarinėtojai vargiai ras geresnį epizodą už kačiukų laidojimo svarstymą vietinėje kompartijos cėlė su kolchozo galiūnais priešaky.

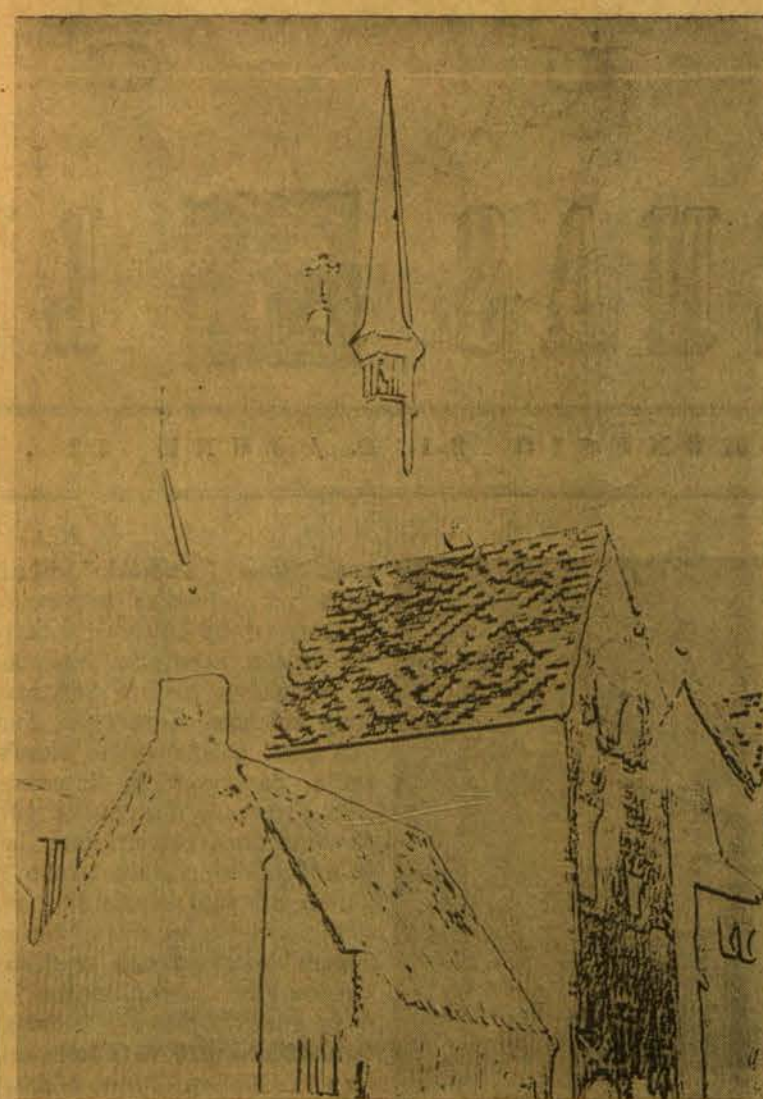
Tą epizodą čia pabrėžiame pasidžiūgti, kad J. Gliauda savo "Liepsnų ir apmaudo asočių" ro-

Rūkorius

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

Iš parodos Balzeko Lietuvių kultūros muziejų, Chicagoj

Varpinės ekskizas

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

mane atskleidžia kaip humoristas satyrikas. Pažymėtina tai, nes lig šiol geruosiuose mūsų rašytojo romanuose ("Siksnosparnių soste", "Ikarso sonataj", "Del-fino ženkle") vis turėdavom progos susitelkti ties jo dramatiškais arba tragiškais epizodais, ne kar-tu nukreipusiais mūsų žvilgsnį į metafizines transcendencines perspektyvas. Tuo nesakom, kad nevienu atveju karčiai nusišypsodamas savo naujausiame romane J. Gliauda būtų tapęs paviršutiniškesnis. Ne. Ir čia jo bent trys herojai siekia metafizinių gelmių. Svarbiausia — jų nesamoningai ilgisi romano centrinis herojus komjaunuolis ir rašytojas Survila: neoficialus, beveik slap-tis jo pokalbiai su Šapira ir kun. Jatuliu palaikė jo dvasinę gyvybę užkampio kolchoze ir tada, kai jame dar nebuvo miręs tikėjimas Markso ir Lenino teorijomis.

Veikėjų vaizdavimas

Iš visų negausių romano veikėjų Survila yra vienintelis dinamiškos psichikos asmuo. Nors iš paviršiaus (savo elgesiu ir žodžiais) jis derinasi prie motinos kompartijos bei jos galiūnų kolchoze, tačiau savo viduje abejoja, kenčia, ilgisi kūrybinės laisvės, maištauja neįžymiai, bet išvermingai, beveik herojiškai, rašydamas savo dienoraštį — kroniką apie kolchozo gyvenimą, gerai žinodamas, kad jo rašto Sovieti-foj niekas neatspausdins be kitko ir dėlto, kad čia kolchozo pirmininkas Raikūnas išsena grynas oportunistas, tinkamas bet kokiam režimui, o kovojančių ateistų bri-

gados pirmininkas Baikauskas — tikras liežuviu donkichotas, kuris savo menkystę stengiasi pridengti plepalais apie tobulo socializmo kolchozus ant Marso.

Iš trijų moterų romane trumpai, bet gana ryškiai nubrėžtos dvi — kolchozo pirmininko jaunoji žmona Raikūnienė, kuri dūsta iš nuobodžio, vaidintų scenoj nors pusnuogė, kad tik gautų viešai pasireikšti, ir brigadininko žmona senoji Dareikienė, kuri vakare po darbo sugrūbusiom rankom, beveik su ašarom perrašinėja "Tėvų mūsų" maldą, ją taikydama kolchozinių situacijai ir tardama: "Tėvų mūsų, kuri esi tarp mūsų".

Jei "Liepsnos ir apmaudo asočiai" būtų įprastinė fabulos romanas, galėtume prikišti, kad jo veikėjai nupiešti per trumpais ir negiliais brūkšniais: iš romano nesužinom, kodėl veikėjai tokie, o ne kitokie, nes rašytojas mums nieko nepasako apie jų praeitį, išskyrus centrinį — komjaunuolį ir rašytoją Survilą. Tuo tarpu būtų įdomu ir reikalinga daugiau žinoti bent dar apie trijų keturių veikėjų praeitį, jeigu to negalime norėti apie visus. Dabar net apie tokį neeilinį buhalterį Šapirą nežinom tiek, kad jis iš nacių naikinamojo pragaros teišliko vienas iš visos šeimos.

Tačiau į priekiaštą dėl nelabai ryškių veikėjų autorius galėtų visada atsakyti, primindamas, kad jis mums duoda jauno rašytojo akimis regimą kolchozino gyvenimo kroniką, supintą su kritikinėmis mintimis apie rašytojų dvasinį skurdą ir kūrybinę nelaisvę. Šitokiems sunkiai apčiuopiamiems reiškiniams pavaizduoti už pavienių asmenų vidų, atrodo, svarbiau pavienės charakteringos scenos, vaizdingi, humoristiniai ar šlampuoti posakiai, gamtovaizdžio brūkšniai, eilėraščių citatos, lyriški susimastymai ir susovietintos kalbos terminai. Kalbino stiliaus atžvilgiu J. Gliaudos "Liepsnose ir apmaudo asočiuose" priartėjama prie komunistinio laikrastinio žargono iki tokio laipsnio, kad atrodo, turtum, sakytum sovietinio auklėtinio raštą. Tai meistriška.

Baigiant, reikia pasakyti, kad J. Gliaudos ne menkos pastangos kūrybiškai įžvelgti ir sudėtingą ir paslaptimis apsiastą sovietinį gyvenimą okupuotoj Lietuvoj nune-ėjo veltui. Tiesa, tos pastangos netapo literatūrinio sedevru, bet vis dėlto pateikė lietuvių skaitytojams įdomų bei rimtą romaną, kokio dar neturėjome. Lietuvių literatūros istorijoj jis bus visada prisimenamas, kada tik užeis kalba apie kolchozino skurdą ir rašytojų kūrybinę nelaisvę vaizdavimą nešabloniniu būdu.

1969.V.29.

Kultūrinė kronika

• Turininga šiemetinė Lietuvių studijų savaitė Europoj. Vokietijos lietuvių visuomeninės organizacijos, globojant PLB Vokietijos krašto valdybai, ruošia 16-tą Lietuvių studijų savaitę liepos 13-20 Bad Godesberge, Annabergo pilyje, Annabergerstr. 400.

Paskaitas skaitys: dr. K. J. CE-GINSKAS (Uppsala) — "Sociologinis okupuotos Lietuvos piūvis", kun. J. URDZĖ (Bad Godesberg) — "Jaunimo religijos krizė", V. BANAITIS (Bonna) — "Ka vieni lietuviai be rusų yra pasiekę kultūroje okupuotoje Lietuvoje?", V. BARTUSEVICIUS, M.A. — "Jaunimo revoliucija", prof. dr. J. JURAITIS (Sittenas) — "Katalikų Bažnyčios atsinaujinimas ar jos krizė", V. NATKEVICIUS, M.A. (Romuva) — "Naujos pažūros į meilę", dr. J. GRINIUS (Miunchenas) — "Dėmės šviesioje Vaidganto kūryboje", prof. dr. J. ERETAS (Bazelis) — "K. Pakštas — egzodo pranašas", prof. dr. Z. IVINSKIS (Bonna) — "Liub-lino unija ir jos šėšėliai" (Lietuvių-lenkų santykiai 4 amžių perspektyvoje), dr. J. NORKAL-TIS (Stuttgartas) — "Kapitalizmo ir socializmo suartėjimas".

Pamaldoms yra pakviestas naujasis Europos lietuvių vyskupas A. DEKSNYS.

Be to, yra kviestas paskaitai dr. A. J. Greimas (Paryžius), bet iki šiol nėra davęs galutinio atsakymo. Dail. A. KRIVICKAS (Romuva) ruošia lietuvių grafikos, meno leidinių ir plakatų parodą.

• Kan. Mykolo Vaitkaus atsiminimų "Nepriklausomybės saulėj" III t. yra atspausdinti "Nidos" knygų leidyklos Londone (Anglijoje) ir netrukus grįžta iš knygryškos. Naujausias tome M. Vaitkus pasakoja dar apie Maironį, S. Nėrį, S. Čiurlionienę, Adomą Jakštą, Iz. Tamonaitį ir kitus asmenis. Šiuo tomu rašytojas baigia nepriklausomybės laikų atsiminimų seriją. Sėkančioje knygoje žada pasakoti apie įvykius okupacijų metais ir svetūr.

• Prof. B. Cipijauskaitė ir ispanų literatūra. Naujai įsteigta Madride ispanų klasikų leidykla "Editorial Castalia" išleido garsaus ispanų poeto Gongoros prof. B. Cipijauskaitės suredaguotus sonetus. Išsklaidas ši faktą, ispanų spauda pažymi, kad B. Cipijauskaitė esanti lietuvių kilmės amerikietė mokslininkė, jau pasižymėjusi savo įžvalgiomis studijom apie ispanų poeziją: "Vienatvė dabartinėje ispanų poezijoje" ir "Poetas ir poezija".

• St. Goštautas Wellesley College profesorius. Pasitraukus dėl senatvės Wellesley College ispanų literatūros profesorius, gar-

siam ispanų poetui Jorge Guil-len, jo paveldėtoju parinktas Stasys Goštautas, kuris tas pareigas eina nuo pr. metų. Šią vasarą St. Goštautas Wellesley College siunčiamas pasitobulinti į Madridą, Romą ir Paryžių.

• Kun. Antano Juškos, žinomo mūsų tautos rinkėjo, 150 metų gimimo sukaktis suėjo 3. m. birželio 16 d. Jis buvo gimęs Daujotuose, Raseinių apskrityje, mirė 1880 m. Kazanėje, kur į palaidotas. Jis užrašė 7000 lietuvių liaudies dainų (daugelį su

melodijomis), sudarė 30,000 žodžių lietuvių kalbos žodyną. Jo surinktus tautosakas dalykus padėjo skelbti jo brolis prof. Jonas Juška. Abudu, drauge veikdami, išleido penkis didžiulius lietuviškų dainų toms, kurie ir šandien yra svarbus lietuvių tautosakos pagrindas.

• Jonas Žmuidzinas, Lietuvos atstovas Kanadoje, parašė trečiąją savo knygą "Runcė ir Dan-dierinas", kurioje pasakoja apie savo gimtąją Sūduvą rūsčiomis ir šviesiomis, dionomis. Knyga jau atspausdino "Nidos" leidykla Londone ir netrukus bus patiekta skaitytojams.

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Ofiso — HE 4-5758.
DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGLIA

2751 West 51st Street
Valandos: antradieniais, penktadieniais 2-9 v., šeštadieniais 10-1 p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.
Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktad. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINIS LIGOS

Crawford Medical Building
6440 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akueritė ir moterų ligos
Ginekologė Chirurgė
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne atsiliepa, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu — rez. PR 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A

2856 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v. v. šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street

Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v., šešt. nuo 9 iki 12 val.: arba susita-rus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštadi. uždaryta

Ofiso ir buto tel. Olympe 2-138.

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštadi. tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3925 West 59th Street

Val.: pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštadi. 12-2 val. p. p. trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympe 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Būtykus trečiadieniais ir šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-9 val. vakar. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštadi. 11 val. ryto iki 8 val. p. p.
Ofiso telefon. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEimlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 8-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street

Valandos: pirmad., ketv., 5-8 val., antr. ir penkt. 1-4 val.
Prilimėja tik susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MĖSKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11, ryto ir 4-8 v. v. šeštadi. 9 v. r. — 2 v. popiet.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba

DR. FRANK PLECKAS, OPT
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697

5159 So. Damen Avenue

Valandos tik pagal susitarimą Trečiadieniais uždaryta.

Telef. 423-2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue

Val. pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šeštadi. 8 v. r. iki 8 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street

(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidenc.)

Pirma ligonius tik susitarus (By appt.)

DR. LEONAS SEIBUTIS
ONKSTU, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val. antradi. nuo 2-5 popiet ketvirtadi. nuo 6-8 vakaro
Ofiso telefon. 776-2880
Rezid. telefon. PROspect 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.

Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 6-4410
Rez. GLOvehill 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas — 925-8296

Valandos: 2-8 v. v., penktadi. 10-13 v. r. 2-8 v. vak. Šeštadi. 1-4 v. vak. Sekmd. ir trečiad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., Treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštadi. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street

Prilimėja ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Trečiad. ir šeštadi. uždaryta

Tel. PROspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE

6648 So. Albany Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 6-8 val. vak. penkt. ir šeštadi. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street

Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštadi. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141. Namų 636-4850

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road

Val.: pirmad., antradi., penktadi. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakar. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

Iš laisvės kovų prieš 50 metų (IV)

Kovos dėl Panevėžio

KAZYS ALISAUSKAS

(Tęsinys iš VI. 5 d.)

Mūsų kariuomenės, taip vadinama, Panevėžio rinktinė 1919 metais gegužės mėnesyje sudarė: Panevėžio atskiras batalionas, kuris turėjo šešias jau prityrusias kovose su bolševikais kuopas, 1 kulkosvaidžių kuopa, ryšių ir raitų žvalgų komanda. Bataliono vadovėte iki gegužės 14 d. buvo Kėdainiuose, dalis bataliono stovėjo fronte — kita dalis Kėdainiuose.

2 pėst. pulko trečią batalioną sudarė 7,8 ir 9 kuopos ir kulkosvaidžių būrys. Bataliono vadas kar. J. Motiejūnas-Valevičius. Batalionas gegužės 10-11 d. iš Kauno atvyko į Kėdainius, o gegužės 14 d. nuvygiavo į Ramygala.

1-jai baterijai — 4 lengvos patrankos — vadovavo kar. Giega. Nuo kovo mėn. baterija veikė drauge su Panevėžio batalionu.

Panevėžio kovų operacijai vadovavo kar. M. Kathe ir J. Variakojis. Rinktinės štabą sudarė Panevėžio bataliono štabas. Štabo viršininko ir adjutanto pareigas ėjo kar. J. Urbšys. Kar. M. Kathe, kilimo biržietis, turėjo didelį karinį patirtumą, kurį įgijo rusų kariuomenėje pirmojo pasaulinio karo metais, bet dar nemokėjo lietuvių kalbos. Jis nesiėmė kitų pareigų, tačiau sutiko būti instruktoriumi, planuoti ir vadovauti operacijoms.

Gavus vyriausiojo karo vado operacijų įsakymą, tuojau buvo pradėta tartis su saksų dalinių vadais. Kėdainiuose jų buvo mažas dalinys. Pradžioje aiškus atsakymo neduota, bet vėliau sakai pranešė, kad operacijoje dalyvauti negalėsia, nes negavo General-kommando įsakymo.

Panevėžio rinktinėi teko tada ruošti ir operacijų vykdyti vien savo jėgomis. Kar. J. Variakojis gegužės 15 d. į Šiaulius Šiaulių atskiro bataliono vadui pasiuntė pranešimą, kad turis uždavinį paimti Panevėžį, tad klausias Šiaulių bataliono vado, ar galis ir jis talkinti Panevėžio paimime.

Šiaulių batalionas dar tik neseniai buvo pradėtas formuoti. Stokėjo ginklų ir rūbų. Tačiau į kar. J. Variakoją pranešimą tuoj atsakė raštu, kad gen. S. Zukauskas įsakymui įvykdyti, t.y. paimti Panevėžį iš Šiaulių bus pasiųsta tik viena kuopa 100 vyrų. Gegužės 17 d. kuopa bus Sėduvoje, gegužės 18 d. kuopa žygiuos Panevėžio link. Kuopa veiks, susirius su Panevėžio rinktine, gavus uždavinį.

Gegužės 17 d. vakare Panevėžio rinktinės dalys baigė susitikti Ramygaloje ir Krekenavos apylinkėse. Rinktinės štabas iš Kėdainių tą patį dieną persikėlė į Mikališkių dvarą (3 km. į pietus nuo Ramygalos). Apie 18 val. (vakare) rinktinės štabas buvo sušaukę vyresnieji karininkai ir baterijos vadas. Jiems buvo įteiktas įsakymas ir paaiškintas rytojaus dienos veikimo planas. Panevėžio rinktinė buvo padalyta į tris voras.

Įsakyme Panevėžio rinktinėi buvo nurodyta, kad 1. Priešais laiko: Jotainių-Užkalnių-Eriškių kaimų liniją — 14-tas šaulių bolševikų pulkas (buves 41 pulkas); Radikonai - Rujūnai - Tamogala — 15-tas latgalių pulkas. Barklainių pietuose pastebėta 3 artilerijos pabūklai.

2. Iš dešinės nuo mūsų — Ukmergės rinktinė puls: Kavarska-Kurklius-Raguvą; iš kairės — Šiaulių bataliono kuopa iš Sėduvos prisijungs prie mūsų.

3. Panevėžio rinktinėi įsakyta paimti Panevėžį. Todėl buvo įsakyta:

a) Dešinėsios voros, kurią sudarė Panevėžio bataliono dvi kuopos, su 4 kulkosvaidžiais, 3 patrankos ir 10 raitų žvalgų, vadovavo kar. J. Vidugiris. Iki gegužės 18 d. 2 val. užimti Belazariskių

dvarą ir Naujasodės kaimą. 3 val. pradėti Jotainių puolimą. Užėmus Jotainius, vykti Katinų link, nugalint pakeliui sutiktą priešą, užimti Katinų kaimą.

b) Vidurinėsios voros, 2 pėst. pulko 3 kuopos, 3 kulkosvaidžiai, 1 patranka ir 10 raitų žvalgų, vadovavo — kar. J. Motiejūnas-Valevičius. Iki gegužės 18 d. 2 val. slapta užimti Rimaisų-Papiškių rajoną. 4 val. pradėti puolimą ir užimti Užkalnių ir Barklainių kaimus.

c) Kairiosios voros, Panevėžio bataliono dvi kuopos, 4 kulkosvaidžiai ir 10 raitų žvalgų, vadovavo — kar. J. Nastopka. Iki gegužės 18 d. 2 val. slapta užimti Užkalnių kaimą ir Levaniškių dvarą. 3 val. pradėti puolimą ir užimti Eriškių ir Rujūnų kaimus.

d) Bendrasis rezervas — Panevėžio bataliono 3 kuopos, 4 kulkosvaidžiai ir 20 raitų žvalgų. Rezervui susitelkt Ramygaloje ir laukti.

4. Rinktinės viršininkas dar įsakė, kad visos voros turėtų rezervus, mėgintų apeiti priešų sparnus, o savo sparnus apsaugoti, kad visi vorų vadai vykdytų žvalgybą, palaikytų ryšius savitarpį ir su rinktinės štabu. Rinktinės štabas gegužės 18 d. 2 val. persikėlė į Ramygala.

Panevėžio rinktinės viršininkas ir štabas buvo susirūpinę Raguvos užėmimu, kuri buvo rinktinės dešiniajame sparne. Tačiau vos tik spėta duoti vorų vadams įsakymą, kai buvo gautas pranešimas, kad saksų 18 pėst. pulko pirmas batalionas vadovaujamas kpt. Sprangerio, drauge su lietuvių gusarais gegužės 19 d. puls Raguvą. Ši žinia, kad Raguva bus puolama, visus labiau nuramino.

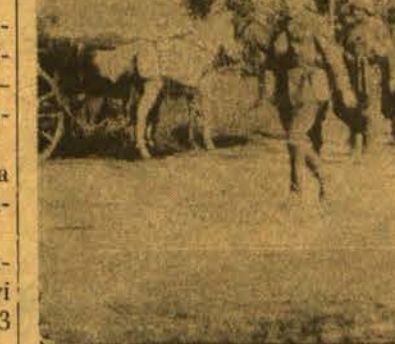
1919 metų gegužės 18 d. sekmadienio rytas. Nustatytu laiku voros patylosis užėmė pradinę išėjties ribą ir pradėjo puolimą. Pirmieji artilerijos šūvių garsai nuaudėjo dešinioje voroje. Rinktinės viršininkas ir štabas iš Mikališkių dv. persikėlė į Ramygala. Mėginta sekti kautynių lauką iš bažnyčios bokšto, bet miškai ir gyvenvietės kliudė — nieko nesimato.

Pirmą trumpą pranešimą rinktinės viršininkas gavo iš kar. J. Vidugirio, dešinėsios voros vado, jame buvo parašyta: "Jotainiai ir Griniūnai užimti mūsų kariuomenės. Zengiamė pirmyn. 18.V.19. 5 val. 40 min."

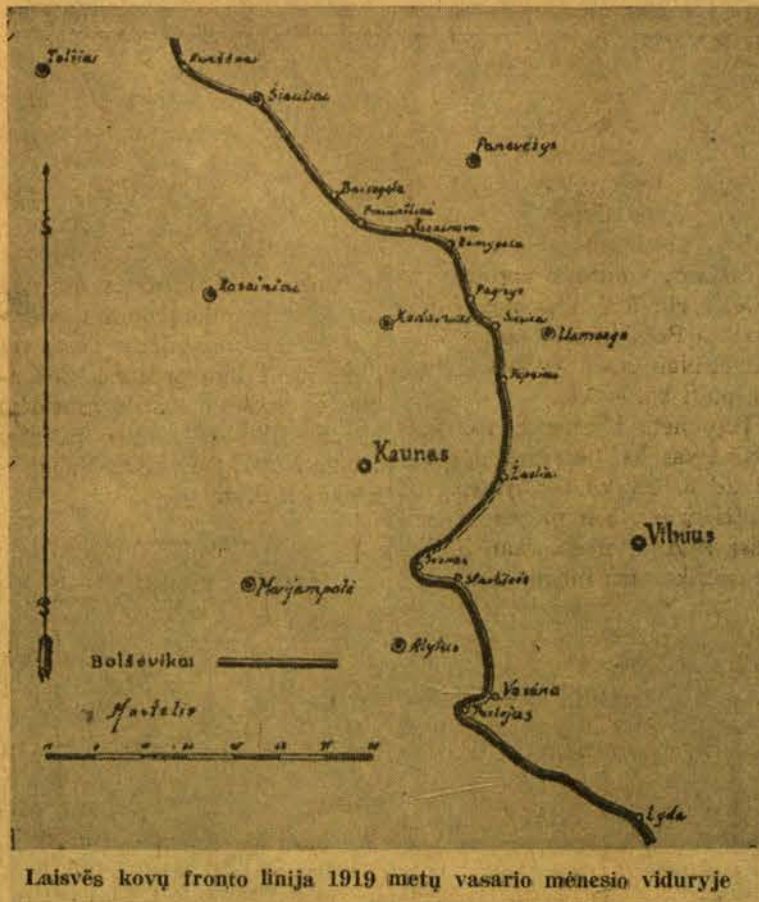
Kar. J. Vidugirius tuoj buvo atsakyta, kad: "Pranešimas gautas. Sveikiname su pasisekimu. Tikimės, kad uždavinys užimti Katinų kaimą bus laiku išpildytas".

9 val. vidurinėsios voros vadas pranešė, kad Užkalnių kaimas užimtas, bet ryšių su kaimynais nei iš dešinės, nei iš kairės neturi. Vora tęsia puolimą. Atstumai tarp vorų buvo dideli.

10 val. buvo gautas kairiosios voros vado pranešimas, kad vora sėkmingai puola priešą, bet

Iš laisvės kovų prieš 50 metų: pirmieji mūsų savanorių daliniai 1919 metais artėja į frontą, rengdamiesi pulti rusus - bolševikus.

netrukus buvo gautas kitas pranešimas, kad žuvo kar. J. Nastopka, kairiosios voros vadas, jį bolševikai puola ir užėmė Zaibogalos palivarką. Aišku buvo, kad ten užgriuvo nepasisekimas.

Rinktinės viršininkas tuoj pasiuntė tan šonan kar. J. Reikalą su dviem juopom. Nuvykus kar. J. Reikalai į kairiosios voros kautynių lauką, paaiškėjo, kad vora jau buvo užėmusi Eriškių kaimą, bet prie Rujūnų kaimo sutiko stiprų artilerijos remiamą bolševikų pasipriešinimą. Mūsų kairioji vora artilerijos kaip tik neturėjo. Bolševikai čia ir įvykdė kontrataką. Žuvus kar. J. Nastopka, 4 kuopa iš Eriškių kaimo pasitraukė ir pakriko. Tenka pastebėti, kad kar. J. Nastopka buvo visos kairiosios voros vadas ir drauge 4 kuopos vadas. Rinktinės vadas nukentėjusiai kuopai paskyrė kitą vadą ir įsakė pereiti į rezervą, kad čia jina susitvarkytų ir pasisėtų. Tuo laiku mums dar labai trūko karininkų.

Atvykęs 4-tos kuopos nelaimės vieton, kar. J. Reikala tuoj puolė bolševikus, užėmė Eriškių kaimą, Radikonų dvarą ir sustojo. Vidurinijoje dešinėsios ir kairiosios vorų vadai pranešė, kad po kautynių užimtas baras: Katinai, Pampliai, Barklainiai ir Užkalniai. Paimta belaisvių, kulkosvaidžių, šautuvų ir arklų.

Tuo pat laiku buvo gautas pranešimas, kad Ukmergės rinktinė sėkmingai puola bolševikus abipus plento Ukmergė-Utena.

Gegužės 18 d. puolimas pasisekė, nebuvo užimtas tik Rujūnų kaimas. Tada Panevėžio rinktinės vadovybė nusprendė gegužės 19 d. vėl tęsti puolimą ir davė tokį įsakymą:

1. Dešiniajai vorai pulti išilgai kelio Katinai-Pajuodžiai, nugalint pakeliui priešą, iki 12 val. užimti Pajuodžius (9 kilometrų nuo Panevėžio).

2. Viduriniajai vorai pulti išilgai kelio Barklainiai-Silagalio, 12 val. užimti Silagalį.

3. Kairiajai vorai, pulti Bulbulių dvaro-Rujūnų k. kryptimi. Iki 12 val. užimti minėtas gyvenvietes.

4. Bendrajam rezervui pereiti į Barklainių kaimą ir apsiginti.

5. Rinktinės štabas iki gegužės 19 d. 4 val. bus Ramygaloje, pasitvarkyti į šiaurę keliu Ramygala-Panevėžys. Puolimą pradėti 3 val. ryto.

Kairioji vora buvo sustiprinta dar viena kuopa, nes priešas šiame fronte ruožė rodė didesnį atkaklumą.

Kairiosios voros vadu buvo paskirtas kar. Jurėnas. Įsakymą Nr. 2 vorų vadai gavo naktį, apie 21 val. vakaro, tad laiko pasisėti ir pasiruošti puolimui pakako. Kairiosios voros vadas kar. Jurėnas puolimą pradėjo anksčiau negu buvo įsakyta. Gegužės 19 d. apie 1 val. (nakties dar laiku) puolė bolševikus ir užėmė Dubulių dvarą, Mikališkių ir Rujūnų kaimus. Apie tai tuojau pranešta rinktinės štabui Ramygaloje. Rinktinės viršininkas įsakė kar. Jurėno vorai pulti Upytę ir, ją paėmus, tęsti puolimą Panevėžio kryptimi.

Dešinioji ir vidurinioji voros šiek tiek pasivėlino puolimą pradėti, bet tai nepakenkė operacijos eigai. Iki 10 val. dešinioji vora užėmė Kabelių ir Uokų kaimus; tuo laiku vidurinioji vora, išblaškydama priešų dalinius, užėmė Šilaičių kaimą (visai arti Šilagalio k.).

Tenka pastebėti, kad dešinioji ir vidurinioji vorose veikė keletas energingų ir sumanių karininkų: J. Vidugiris, Motiejūnas-Valevičius, J. Petraitis, A. Butkūnas ir E. Noreika, tad ir darbas čia geriau sekėsi.

Vidurinijoje buvo gauta žinia, kad kpt. Sprangerio mišri rinktinė užėmė Raguvą. Veik tuo pat laiku buvo gauta žinia, kad kairioji vora užėmė Upytę, o vidurinioji — Silagalio kaimą. Bolševikai paskuboms traukėsi Panevėžio kryptimi.

Tą pat dieną nuo pat ankstyvo ryto mūsų lakūnai bombardavo Panevėžį ir Kupiškio geležinkelio liniją.

Joniskėlio partizanų bataliono žvalgai, pasiūti bolševikų kariuomenės užnugarin, nupiaustė telefono ir telegrafo vietas ir pakrikdė priešų ryšius. Kai kuriose vietose partizanai įvykdė ir už puolimu.

Gegužės 19 d. vidurinijoje Panevėžio rinktinės vadas visoms voroms pasiuntė skubų įsakymą: "Likosi užbaigti darbas — paimti Panevėžio miestą."

Gegužės 19 d. pavakare, apie 17 val. Panevėžys buvo užimtas. Bolševikai pasitraukė Subačiaus-Kupiškio link. Panevėžį užimant, daug pagelbėjo ir mūsų karo lėktuvai, partizanai ir vietos gyventojai. Paskutinis bolševikų traukinys, kuris vežė daug iš vietos gyventojų pagrobto maisto, suimtu lietuvių ir taip pat nemažai šaudmenų, buvo mūsų lėktuvų užpultas. Vaziuojant dideliu greičiu ir nepastebėjus išardyto geležinkelio, traukinys nuvirto. Panevėžio rinktinės daliniai tuojau užėmė tą vietą. Sužeistiems buvo suteikta pagalba. Bolševikai iš Subačiaus kitu traukiniu dar mėgino privažiuoti ir pasiimti su-

5. Rinktinės štabas iki gegužės 19 d. 4 val. bus Ramygaloje, pasitvarkyti į šiaurę keliu Ramygala-Panevėžys. Puolimą pradėti 3 val. ryto.

Kairioji vora buvo sustiprinta dar viena kuopa, nes priešas šiame fronte ruožė rodė didesnį atkaklumą.

Kairiosios voros vadu buvo paskirtas kar. Jurėnas. Įsakymą Nr. 2 vorų vadai gavo naktį, apie 21 val. vakaro, tad laiko pasisėti ir pasiruošti puolimui pakako. Kai-

riosios voros vadas kar. Jurėnas puolimą pradėjo anksčiau negu buvo įsakyta. Gegužės 19 d. apie 1 val. (nakties dar laiku) puolė bolševikus ir užėmė Dubulių dvarą, Mikališkių ir Rujūnų kaimus. Apie tai tuojau pranešta rinktinės štabui Ramygaloje. Rin-

ktinės viršininkas įsakė kar. Jurėno vorai pulti Upytę ir, ją paėmus, tęsti puolimą Panevėžio kryptimi.

Dešinioji ir vidurinioji voros šiek tiek pasivėlino puolimą pradėti, bet tai nepakenkė operacijos eigai. Iki 10 val. dešinioji vora užėmė Kabelių ir Uokų kaimus; tuo laiku vidurinioji vora, išblaškydama priešų dalinius, užėmė Šilaičių kaimą (visai arti Šilagalio k.).

Tenka pastebėti, kad dešinioji ir vidurinioji vorose veikė keletas energingų ir sumanių karininkų: J. Vidugiris, Motiejūnas-Valevičius, J. Petraitis, A. Butkūnas ir E. Noreika, tad ir darbas čia geriau sekėsi.

Vidurinijoje buvo gauta žinia, kad kpt. Sprangerio mišri rinktinė užėmė Raguvą. Veik tuo pat laiku buvo gauta žinia, kad kairioji vora užėmė Upytę, o vidurinioji — Silagalio kaimą. Bolševikai paskuboms traukėsi Panevėžio kryptimi.

Tą pat dieną nuo pat ankstyvo ryto mūsų lakūnai bombardavo Panevėžį ir Kupiškio geležinkelio liniją.

Joniskėlio partizanų bataliono žvalgai, pasiūti bolševikų kariuomenės užnugarin, nupiaustė telefono ir telegrafo vietas ir pakrikdė priešų ryšius. Kai kuriose vietose partizanai įvykdė ir už puolimu.

Gegužės 19 d. vidurinijoje Panevėžio rinktinės vadas visoms voroms pasiuntė skubų įsakymą: "Likosi užbaigti darbas — paimti Panevėžio miestą."

Gegužės 19 d. pavakare, apie 17 val. Panevėžys buvo užimtas. Bolševikai pasitraukė Subačiaus-Kupiškio link. Panevėžį užimant, daug pagelbėjo ir mūsų karo lėktuvai, partizanai ir vietos gyventojai. Paskutinis bolševikų traukinys, kuris vežė daug iš vietos gyventojų pagrobto maisto, suimtu lietuvių ir taip pat nemažai šaudmenų, buvo mūsų lėktuvų užpultas. Vaziuojant dideliu greičiu ir nepastebėjus išardyto geležinkelio, traukinys nuvirto. Panevėžio rinktinės daliniai tuojau užėmė tą vietą. Sužeistiems buvo suteikta pagalba. Bolševikai iš Subačiaus kitu traukiniu dar mėgino privažiuoti ir pasiimti su-

5. Rinktinės štabas iki gegužės 19 d. 4 val. bus Ramygaloje, pasitvarkyti į šiaurę keliu Ramygala-Panevėžys. Puolimą pradėti 3 val. ryto.

Kairioji vora buvo sustiprinta dar viena kuopa, nes priešas šiame fronte ruožė rodė didesnį atkaklumą.

Kairiosios voros vadu buvo paskirtas kar. Jurėnas. Įsakymą Nr. 2 vorų vadai gavo naktį, apie 21 val. vakaro, tad laiko pasisėti ir pasiruošti puolimui pakako. Kai-

riosios voros vadas kar. Jurėnas puolimą pradėjo anksčiau negu buvo įsakyta. Gegužės 19 d. apie 1 val. (nakties dar laiku) puolė bolševikus ir užėmė Dubulių dvarą, Mikališkių ir Rujūnų kaimus. Apie tai tuojau pranešta rinktinės štabui Ramygaloje. Rin-

ktinės viršininkas įsakė kar. Jurėno vorai pulti Upytę ir, ją paėmus, tęsti puolimą Panevėžio kryptimi.

Dešinioji ir vidurinioji voros šiek tiek pasivėlino puolimą pradėti, bet tai nepakenkė operacijos eigai. Iki 10 val. dešinioji vora užėmė Kabelių ir Uokų kaimus; tuo laiku vidurinioji vora, išblaškydama priešų dalinius, užėmė Šilaičių kaimą (visai arti Šilagalio k.).

Tenka pastebėti, kad dešinioji ir vidurinioji vorose veikė keletas energingų ir sumanių karininkų: J. Vidugiris, Motiejūnas-Valevičius, J. Petraitis, A. Butkūnas ir E. Noreika, tad ir darbas čia geriau sekėsi.

Vidurinijoje buvo gauta žinia, kad kpt. Sprangerio mišri rinktinė užėmė Raguvą. Veik tuo pat laiku buvo gauta žinia, kad kairioji vora užėmė Upytę, o vidurinioji — Silagalio kaimą. Bolševikai paskuboms traukėsi Panevėžio kryptimi.

Tą pat dieną nuo pat ankstyvo ryto mūsų lakūnai bombardavo Panevėžį ir Kupiškio geležinkelio liniją.

Joniskėlio partizanų bataliono žvalgai, pasiūti bolševikų kariuomenės užnugarin, nupiaustė telefono ir telegrafo vietas ir pakrikdė priešų ryšius. Kai kuriose vietose partizanai įvykdė ir už puolimu.

Gegužės 19 d. vidurinijoje Panevėžio rinktinės vadas visoms voroms pasiuntė skubų įsakymą: "Likosi užbaigti darbas — paimti Panevėžio miestą."

Gegužės 19 d. pavakare, apie 17 val. Panevėžys buvo užimtas. Bolševikai pasitraukė Subačiaus-Kupiškio link. Panevėžį užimant, daug pagelbėjo ir mūsų karo lėktuvai, partizanai ir vietos gyventojai. Paskutinis bolševikų traukinys, kuris vežė daug iš vietos gyventojų pagrobto maisto, suimtu lietuvių ir taip pat nemažai šaudmenų, buvo mūsų lėktuvų užpultas. Vaziuojant dideliu greičiu ir nepastebėjus išardyto geležinkelio, traukinys nuvirto. Panevėžio rinktinės daliniai tuojau užėmė tą vietą. Sužeistiems buvo suteikta pagalba. Bolševikai iš Subačiaus kitu traukiniu dar mėgino privažiuoti ir pasiimti su-

Oskaro V. Milašiaus laišškai

(Atkelta iš 3 pusl.)

stangomis įsteigta žurnale "Revue Baltique", kur įdėjo seriją straipsnių, užvardintų "Les Dainos — Chants populaires Lithuaniens", supažindindamas prancūzų kultūros pasaulį su lietuvių liaudies dainomis ir pasakomis.

1939.II.5 d. laiške Rolland de Reneville Milašius mini, kad Po piežius jam už veiklą "Miguel Manara" suteikęs Apaštališką palaiminimą. To laiško pabaigoje Milašius rašo, kad jis "galutinai išsikraustęs iš amerikėnėjančio, baisaus Paryžiaus apsigyventi prie miriadų sparnuočių", kuriuos jis jau kokia penkiolika metų maitina. Kviesdamas Rolland de Reneville aplankyti jį Fontainebleau, Milašius rašo, kad jam parodysiąs paukščių lesyklą. (Toji lesyklą Fontainebleau parke dar buvo ir 1960 metų vasarą, lygiai kaip ir jo statyta "koplytėlė" su šv. Antano Paduviečio paveikslu, jo gyvenvietės kaimynės sodelyje).

Dokumentinių įvairenybių skyriuje duodamos Milašiaus ranka padarytos pastabos Dantės "Dieviškosios Komedijos" (vokečių kalba) knygos egzempliorių, kuri Milašius nagrinėjo, rašydamas savo kūrinius "L'A-moreuse Initiation", "Ars Magna" ir "Les Arcanes" o gal ir "Miguel Manara". Daug pastabų rįsasi su švėdų teosofo ir mistiko Swedenborg'o filosofija ir vokiečių lyriko Hoelderlin'o minčių gilumu, jo įtaka Goethės kūrybai.

Kronikoje randame pluoštą duomenų apie Draugijos veiklą. Praeity metų gegužės mėnesį, kaip ir kasmet, Draugijos nariai iš Paryžiaus buvo nuvykę į Fon-

tainebteau, kur padėjo gėles prie Milašiaus kapo, o paskui, "L'Aigle Noir" viešbutyje, kurį Milašius labai mėgo, kalbėjo apie M. kūrybą. Paryžiaus lietuvių K. Masiulytė padėklamavo Milašiaus poetas "L'Anne", "Le Vieux Jour" ir "Tous les Morts sont ivres", Milašiaus 30 metų mirties sukakčiai (1969.III.2 d.) paminėti nutarta prikalti paminėtinę lentą prie namų Fontainebleau, kuriuose poetas gyveno. Toliau rašoma apie M. minėjimus, "Miguel Manara", pastatymus, Milašiaus poezijos garsinimus įvairiose Prancūzijos vietovėse. Dailininkas Pranas Gailius sukūrė 16 graviūrų naujai Milašiaus "Dainų" laidai, kuri sudarytų (naujos serijos) "Lietuviškos sultos" pirmąją knygą.

Garsioje Playell salėje koncerte buvo duotos "Liturginės fanfaros" iš prancūzų kompozitoriaus Henri Tomasi operos "Don Juan de Manara", kurios liberto tekstas yra pažodžiui paimtas iš Milašiaus "Miguel Manara". Pastarasis kūriny, šešių paveikslų misterija, 1937 m. A. Vaičiulaičio išverstas į lietuvių kalbą. H. Tomasi operos gaidų kompleksas yra gautas Chicagoje, jį turi mūsų kompozitorius Darius Lapinskas. Atrodo, kad laikas jau pribrendęs "Miguel Manara" ar dramos, o gal net ir operos formoje parodyti ir lietuvių scenoje.

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto lėdinal ir olinu apdraudus
2047 W. 67th Place — WA 5-8063

APDRAUDŲ AGENTŲRA
Vamų, gyvenamųjų, automobilių, sveikatos, tū, Patogios tū, anokilimas, se tygos.
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave., PR 8-2233

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
COSMOS EXPRESS
MARQUETTE GIFT PARCEL SERV
2608 69th St. Tel. WA 5-2787
2501 69th St. Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St. Tel. 254-3326
Didelis įvairių prekių pasirinkimas
E. ir V. ZUKAUSKAI

Chicago Savings and Loan Association

5¹/₄%
Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstintimis. Mažiausiai turi būti \$8000. Pelnas mokamas kas šeši mėnesiai.

4³/₄%
Ant visų knygelių sąskaitų

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our special money order checks.
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

HOURS: Mon 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat: 9 to 12:30

TEL. GR 6-7575

(Nukelta į 5 psl.)

KRONIKA

• Kun. Rapolas Krasauskas, žinomas mūsų istorikas, nuolat gyvenąs Romoje, jau keletą mėnesių gyvena ir dirba Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo vienuolyne Putname, Conn., ruošdamas šios kongregacijos istoriją. Išsiplestus darbai ir atsiradus naujos medžiagos, darbo apimtis padidėjo, ir istorikas čia išbus dar keletą mėnesių, kol baigs veikalą paruošti. Drauge čia jis atstovauja ir Liet. katalikų mokslo akademijos reikalus.

• Kazimieras Švainauskas, Varšuvoje gyvenąs lietuvis dailininkas, vis labiau garsėja savo kūriniiais. Neseniai Varšuvoje buvo suruošta jo medžio raizinių paroda, kita paroda projektuojama suruošti Vilniuje. K. Švainauskas dirba "Aušros" redakcijoje kaip techniškas redaktorius.

• Panevėžio teatre paskutinė šių metų sezono premjera buvo prancūzų rašytojo J. Anouilh pjesė "Keleivis be bagažo". Vaidino daugiausia teatro studijos auklėtiniai, režisavo V. Blėdis.

JEIGU JUMS REIKIA GRAŽIŲ VIZITINIŲ KORTELIŲ, kreipkitės į "Draugą", kuris spausdina tokius dalykėlius gražiai, greitai ir prieinama kaina.

DRAUGAS
4545 West 63rd Street
CHICAGO 29, ILLINOIS

Platinkite "Draugą".

SACRED HEART SCHOOL
ANDOVER, MASS
01810
(617) 475-1443

Sacred Heart strives to bring out the best in every boy by helping each student to stifle selfishness and cultivate legitimate pride, self-respect and generosity.

RESIDENT GRAMMAR SCHOOL FOR
BOYS — GRADES 4 to 8

A 20-acre campus offers ample facilities for a well-balanced athletic program. Two large recreation areas and a spacious gym provide facilities for indoor activities including pool, ping pong, checkers, chess, weight lifting, craft work, tumbling and roller skating. Outdoor sports include football, baseball, dodgeball, hockey, basketball and track.

Weekly instruction is given during class hours.

CONDUCTED BY
THE BROTHERS OF THE SACRED HEART

Chicago Savings and Loan Association

FEDERAL SAVINGS AND LOAN SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED UP TO \$15,000 INSURANCE CORPORATION

5¹/₄% Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tū

Kovos dėl Panevėžio

(Atkelta iš 4 psl.)

dužusio traukinio turta, bet mūsų dalinys bolševikų neprileido, ir jie pasitraukė. Buvo rasta: 1 garvežys, 18 sveikų vagonų ir 30 sudužusių.

Užėmus Panevėžį, rinktinės štabas tuoj persikėlė į Panevėžio miestą ir gegužės 20 d. naktį išleido įsakymą.

Buvo įsakyta iki gegužės 20 d. vidudienio užvaromis užimti liniją: Liūdėnės dv.-Pakalnių-Kurgonai-Karšiniai-Bernotai-Piniava. Bendras rezervas liko Panevėžyje. Rinktinės vadas norėjo duoti rinktinę vieną dieną pailsėti ir gegužės 22 d. auštant tęsti puolimą. Tačiau šis rinktinės vado nutarimas gegužės 21 d. skirti rinktinės poilsio nepavyko. Bolševikai geležinkelio privežė naują latvių bolševikų dalinių ir gegužės 21 d. vykdė priešpuolį. Ypatingą ataklumą parodė 60-sis latvių bolševikų pulkas, kuris visu pajėgumu smogė į dešinįjį apsaugos barą. Šį barą saugojo 2 pėst. pulko trečias batalionas. Vidudienyje gegužės 21 d. apie 12 val. latvių bolševikai puolė Liūdėnės dv. ir Pakalnių kaimą. Ten buvusios bataliono užtvaros atkakliai gynėsi, bet negalėjo atsilaikyti ir buvo priverstos pasitraukti su nuostoliais. Vien 7 kuopos žuvo 8 kareiviai prie Liūdėnės dv.

Užėmus Liūdėnę ir Pakalnius 60 latvių bolševikų pulkas puolė Velžių kaimą. Įvyko atkaklios kautynės, kurios užsitęsė iki sutemos. Iš abiejų pusių veikė artilerija. Naktį iš gegužės 21 d. į 22 d. 2 pėst. pulko trečias batalionas pasitraukė iš užimtų pozicijų. Tuo pat metu kairiojo apsaugos baro apsauga taip gi buvo priversta pasitraukti. Panevėžio rinktinės vadovietė persikėlė iš Panevėžio į Šilagalius, vėliau į Molainių kaimą. Miesto ir kaimų gyventojai buvo didžiai nusiminę. Rinktinės viršininkas jėgų daugumą sutelkė Pajuodžių kaime, tuoj įvykdė puolimą Liūdėnės dv. kryptimi, grasindamas apėiti puolė 60 latvių bolševikų pul-

kuris š ir s prie balsiais truputį dąko Pūkelevičiūtės fonetiką. Bradūno melodija teka santūriai, romia srove. Jo balse pavieniai žodžiai išnyra kaip brangūs perlai ir, susijungę į sakinį, duoda gaivinantį įvaizdį. "Ir didžiulė upė artipilnė liejasi dundėdama širdin" — taip liejasi ir Bradūno poezija. Plokštelės viršelis, pieštas Zinos Morkūnienės, yra skoningas. Ornamento plokštumos organiška sujungia autorių pavardes ir plokštelės pavadinimą. Kažkaip norėtusi, kad sekančiai plokštelė pavadintume būtu originalus. Literatūros mėgėjai gali pagalvoti, kad plokštelė buvo įrašyta kokio nors vakaro metu ir suabejoti jos kokybe. Juk man teko kartą nusipirkti plokštelę, kurioje dainininko arijos pianissimu lydejo pravažiuojantis autobusas.

Apskritai, naujoji plokštelė yra laimėjimas ir poezijai, ir pačiai lietuvių literatūros istorijai.

KOSTAS BUTKUS
Tel. PR 8-2781

METALO IR STIKLO

Ivoros, Stogeliai, Durys Langai, Rynai, Turekliai

A. ABALL ROOFING CO.

LA 1-6047 arba RO 2-8778

Apskaičiavimai nemokamai

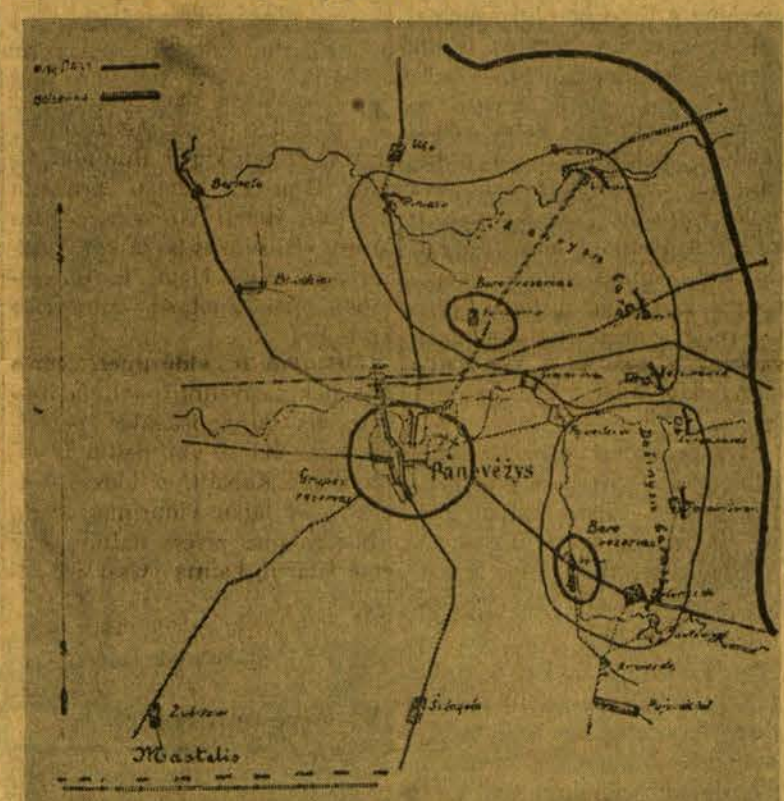
Skambinkite bet kurio laiku

ko sparną. Bolševikai liovėsi puolę ir didesnėmis jėgomis nesikėsino Panevėžio užimti. Panevėžio mieste lankėsi vien lietuvių ir bolševikų žvalgai. Gegužės 22 d. pavakariop kautynės apimė. Panevėžio rinktinė liko stovėti Pajuodžių-Pažagieniai-Lepšiai-Molainiai-Naujasodė riboje ir ruošėsi pulti bolševikus.

Tuo metu Ukmergės rinktinės viršininkas kar. K. Ladiga gegužės 20 d. atvyko į Anykščius. Iš Anykščių puolė ir užėmė Andrioniškį. Iš Andrioniškio kar. P. Genys atliko sėkmingą žvalgymą Viešintų link. Gegužės 22 d. prie Viešintų užklupo prieš raitelius, kuriuos išvaikė. Andrioniškio užėmimas ir kėsinimasis užimti Viešintus, turėjo įtakos į kautynių eigą prie Panevėžio. Bolševikai pajuto grėsmę savo sparnui, kuri gali būti čia apėitas iš pietų pusės. Naktį iš gegužės 22 į 23 d. bolševikų 60-sis latvių pulkas pasitraukė nuo Panevėžio miesto Subačiaus link. Panevėžio rinktinė gegužės 23 d. vėl užėmė senąją apsaugos ribą ir sustojė naktį. Bolševikai daugiau jau nesikėsino Panevėžio pulti.

Lietuviams sugrįžus, miesto ir kaimo gyventojai džiaugėsi ir maldavo daugiau bolševikų neįsileisti. Rinktinės viršininkas įsakė vėjų vadams vykdyti sustiprintą prieš žvalgymą ir neduoti priešui ramybės.

Gegužės 25 d. lietuvių kariuomenės daliniai laikė užėmę ribą: Alunta-Skiemonys-Anykščiai vos.

Mūsų kariuomenės dalį padėtis 1919 m. gegužės 20 d., išlaisvinus Panevėžį ir užėmus apsaugos barus.

DAŽYMAS
PIGLIAI DAŽAU KAMBARIUS VALAU KILIMUS IR BALDUS
J. RUDIS — Tel. CL 4-1050

VALOME KILIMUS IR BALDUS
Plauname ir vaškuojame visų rūšių grindis
J. BUBNYS — Tel. RE 7-5168

BANGA
TV, Radio, Stereo, TV antenos, air-conditioners. Pard. ir taisymas.
2649 W. 63rd St. — Tel. 434-0421
Vakareis ekambinti WA 5-3607
P. Radėnas K. Šimulis

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Apdraustas perkraustymas ilgų metų patyrimas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kunikas

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Tel. — OA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

-Andrioniškis-Raguva-Miežiškiai-Panevėžys-Pajstrys-Pumpėnai-Daujėnai-Krinčinas.

Atskiras Vilniaus batalionas prieš lenkus laikė užėmus barą: Jieznas-Semeliškės-Auseniškiai-Ciobiškis.

Pirmasis puolimo šuolis buvo sėkmingai atliktas. Vyriausias karo vadas telkė į frontą daugiau naujai suformuotų dalinių, derėjęsi su saksų savanorių dalių vadais, ruošė kitą puolimą. Sekančiuoju puolimu, kuris prasidėjo gegužės 28 d. jau buvo paimita: Utena-Kupiškis-Rokiškis-Vabalninkas ir Biržai.

• **Saltykovo - Šečdrino bibliotekoj Leningrade**, anot Elta Press dienst atrasta pirmoji Lietuvoje išleista medicininė knyga. Tai 1584 metais Vilniuje išleista "Commentariola Medica et Physica ad aliquod scripta" (Mokslinė literatūra tada leista lotynų kalba. Lietuviškai būtų "Medicininiai bei fizikiniai aiškinimai ir kiti raštai"). Knygos įvadas pasirašytas mediko Simo Simonius. Tuo tarpu nieko konkretaus nepatirta apie autoriaus tautybę, išskyrus tai, kad jis buvęs karaliaus ir didžiojo Lietuvos kunigaikščio Stepono Batoro rūmų gydytojas. (E.)

• **Rygos lietuvių meno ansamblio "Rūta"**, lig šio laiko sukuręs apie šimtinę lietuviškos dainos ir šokio mėgėjų, suruošė sezono uždarymo vakarą, į kurį atvyko ne tik Rygos lietuviai, bet nemaža svečių ir iš okup. Lietuvos.

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. birželio mėn. 21 d.

5

• **Prof. Ernesto Fraenkelio** studija "Baltų kalbos" neseniai išleista Vilniuje. Tai gerai paruošta, populiariai parašyta baltų tautų kalbotyros knyga, ypač naudinga visiems, kurie domisi kalbotyra. Autorius buvo gimęs 1881 m., mirė 1957 m.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av. Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

5%

6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

4 3/4% per annum

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of:

Mar. 31 — June 30
Sept. 30 — Dec. 31

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAK RD. Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5.

1969 PLYMOUTH

2 DURŲ, TIK \$1,895.00

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT, CHRYSLER, IMPERIAL
4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

800 vartotų ir gerame stovyje automobilių — pirkite labai pigiai — urmo kaina.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

Mokamas už Vieną Mėn. Certificate sąskaitas Minimum \$9,000.00

4 3/4%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

Nauji leidiniai

• DESIMTOJI PASTANGA

Moksleivių metraštis 1968-1969. Išeido Chicago Aukštesniosios lituanistikos mokyklos Tėvų komitetas. Redagavo: Daina Danilevičiūtė ir Algimantas Viktoras. Redakcinė komisija: Silvija Alen skaite, Vilija Bilaišytė, Vilija Eivaitė, Danutė Gaidžiūnaitė, Aloyzas Pakalniškis ir Dalia Zaulytė. Metraščio globėjas — Juozas Masilionis. Leidinys didelio formato, gausiai iliustruotas, spausdino Galinda Press, Inc., 6802 Superior Ave., Cleveland Ohio 44103, tiražas 1000 egz., kaina 3.00 dol.

Didelis ir reikšmingas darbas su šitokios apimtės metraščiu tęsėti visą dešimtmetį. Tai puikiai atestuoja Chicago Aukštesniąją lituanistikos mokyklą, jos mokinių, jos Tėvų komiteto, ypač metraščio globėjo direktoriaus Juozo Masilionio pastangas ir jų pastangų rezultatus.

Šios mokyklos leidžiamas kasmetinis metraštis jau visą eilę metų toli prašoka savosios mokyklos sienas. Metraštis virsta visos šiaurės Amerikos mūsų lituanistinių mokyklų sutelktiniu metraščiu tiek bendradarbių moksleivių rašiniais, tiek šių mokyklų šakotą veiklą vaizduojančiomis nuotraukomis. Tuo būdu metraščiai lieka ne vien tik smagus pasiskaitymo knyga, bet ir akivaizdžiu dokumentu šandieninio mūsų lituanistinio žvietimio.

Zinoma, didesnę dalį viso leidinio puslapių užpildo pati metraščio iniciatorė Chicago Aukštesnioji lituanistikos mokykla, jai tenka 143 psl., kitus 82 psl. pasidalina šios mokyklos: šeštadieninė Maironio vardo mokykla (Brooklynas, N.Y.); Šv. Kazimiero, lituanistinė mokykla (Clevelandas, Ohio); Vysk. M. Valančiaus lituanistinė mokykla (Clevelandas, Ohio); Maironio šeštadieninė pradžios ir aukštesnioji lit. mokykla (Lemontas, Ill.); Šv. Kazimiero lituanistinė šeštadieninė mokykla (Los Angeles, Calif.); Maironio vardo šeštadieninė mokykla (Torontas, Kanada).

Metraštyje rašinių temos ir beletristiniai grožinės literatūros puslapiai gražiai suskirstyti skyriais, pajavirinti iliustracijomis, piešiniais. Gal tik pasigendama poezijos bandymų, nes eilėraščių kaip ir nėra. Į šią trūkumą redakcijoms ir globėjui reikėtų atkreipti dėmesį, nes eilėraščių mėgstančių ir juos rašančių mūsų mokinių dar neturksta, kaip matyti iš kitų mokyklų išleistų atskirų savo metinių leidinių. Tik metraščiu besirūpinantys turi patys skatinti bendradarbius rašyti ir poeziją, ją rašančius turi atrasti ir parodyti juos metraštyje.

• **VYTURĖLIS.** Išeido Marquette Parko lituanistinės mokyklos Tėvų komitetas 1969 m. Chicagoje. Spaudė M. Morkūno spaustuve Chicagoje. Iliustruotas mokyklos darbo bei kitokios veiklos nuotraukomis ir mokinių piešiniais, 80 psl. leidinys. Redakcinė komisija: Dainė Narutytė, Liana Ramonaitė, Pranas Pranckevičius, Ramunė Kubiliūtė, Domas Lapkus, Daiva Valaitytė, Kestutis Dapkus, Dalia Bilaišytė, Marytė Andrijauskaitė.

Tai gana ambicingas Marquette Parko Lituanistinės mokyklos pasiryžimas kasmet mokslo metų pabaigoje atspausdinti spaustuvėje tradicinį savo "Vyturėlį", kai tuo tarpu dauguma mūsų mokyklų pasitenkina vien tik rotatorine panašiu leidiniu spauda. O "Vyturėlis" spaustuvėje išleidžiamas jau šeštąjį kartą. Marketaiškųjų "Vyturėlio" dar vienas gana išskirtinis bruožas, kad jis didžiausiu procentu, lyginant su kitais, skelbia autentiškiausią pačių vaikų, pačių mokinių kūrybą, ar tai būtų eilėraštis, duotos temos rašinėlis, ar beletristinės apybraižėlės gabaliukas, ar naiviai paprastas pie-

šinys, kokį jau matome pačiame viršelyje. Niekur "Vyturėlyje" jo bendradarbis nekalba savo tėvų lūpomis, kaip Vliko ar Alto pirmininkas, nerašo "Studijų" kaip subrendęs literatūros ar kitokių mokslų "rabinas" — visur čia įvairiais murguliuoja "išminčių" dar nepagadintas tikrasis vaiko pasaulis. Tuo nemeluotumu ir tuo naiviai nuoširdžiu paprastumu "Vyturėlis" yra svertinas ir brangintinas.

• **LAIKO TĖKMĖJE.** Moksleivių metraštis, 1968-1969 jubiliejiniai metai. Kristijono Donelaičio lituanistinių mokyklų (pradžios ir aukštesniosios) Chicagoje leidinys. Didelio formato, 82 psl., mašinėle rašytas ir paskui spausdintu būdu nuotraukiniu būdu perspausdintas gražus leidinys. Puslapiu iliustruoti mokyklinėms nuotraukomis ir mokinių piešiniais. Tokį leidinį Donelaičio mokykla, baigdama mokslo metus, jau išleidžia trečią kartą. "Laiko tėkmėje" išskirtinis bruožas yra dėmesys lietuviškajai literatūrai. Todėl, metraščio puslapiuos randame tokias temas: Lietuva iš tolo (Vaičiūnas ir Brazdionis), Gyvenimo siekliai (Kudirkos "Labora"), Kristijonas Donelaitis, Peizažo paprastumas J. Aisčio eilėraštyje "Lietuvoje", Putino jaunystės lyrika, Igno Šeiniiaus "Kuprelis", Šviesioji Putino jaunystės lyrika, J. Aisčio "Kavanas", Jurgis Baltrušaitis — simbolistas, Rūpintojėliai lietuvių poezijoje ir kt. Šitas literatūrinis temų užgriebimas metraštyje yra sėkmingas pavyzdys ir kitoms brandesnio amžiaus mūsų mokykloms. Juk rašto ir mokymasi ne vien tik reikalingam susižinojimui, bet ir tam, kad lačiau pažintume, kas kitų yra sukurta, ir kad patys, jei tik sugebame, reikšmingais savo kūrybiniais žodžiais. O viso to jau randame "Laiko tėkmėje".

• **PLUNKSNA.** Rochesterio lituanistinės mokyklos vienkartinis leidinys. 1968-1969 mokslo metai. Nr. 3.

Tai 20 psl., rotatorium spausdintas įvairiausių rašinių ir piešinių margumynas. Visa turinio ir išraiškos apimtis gana plati: nuo darželinio amžiaus pirmųjų žodžių rašymo ir atitinkamų piešinių iki visai gudrių rašinių apie karo mokyklą ir pafilosofavimus apie skruzdėles ir pinigus. Leidinys liudija, kad Rochesterio lituanistinė mokykla rimtai dirba, kad turi net jaunųjų talentų. Štai vieną Jūratės Krokytės dvi-gubą eilėraščių pacituosime čia ištais.

Zalias kaminas

I

Zalias kaminas...

Jaunystė.

Rudas stogas...

Tėveliai.

O namelio sienos...

Protėvių ginklai.

Bet...

Kas tą žemę taip išardęs,

taip suspardęs ją

biauriai?

II

Žiūrėkit tik į viršūnes...

į tą žaliąjį kaminą.

Nes iš jo rūksta

į pasaulio orą

jūsų dabartinę

Ateitį.

• **THE MARIAN, June, 1969.**

Tėvų marijonų leidžiamas iliustruotas mėnesinis religinės kultūros žurnalas. Metams 4.00 dol. Adr.: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

Įžanginiame kun. V. Bagdavičiaus, MIC, svarsto mažėjančių konvertitų problemą. Amerikietis laikraštininkas R. Fornwalt gyvlenda, kaip katalikai turėtų laikytis dabarties socialinių samyšių atžvalgii. Airijos sostinėje Dubline gyvenęs dr. L. Brophy informuoja apie Airijos problemą. Dr. Z. Danilevičius, tėsdamas seriją straipsnių, rašo apie

Mokslo metus užbaigus ir išleidus čia aptartuosius metraščius, dabar reikia apsispręsti: šokti į vandenį ar dar palaukti didesnės šilumos? Nuotrauka V. Maželio

perdaug artimo berniuko-mergaitės bendravimo pavyzus. Kanadietė laikraštininkė Fl. Wedge, eilės knygų autorė, svarsto pavienio krikščionio veiklos programą. Duodama naujausių filmų apžvalga. JAV žurnalistas D.S. Bryan rašo seksualinės moralės klausimais. Buvęs Vietnamo karys Alb. Hamburg pasakoja apie to krašto gamtos grožį. Laikraštininkas A. Haines informuoja apie katalikų humoristą Bob Newhart.

Amerikietė E. Peisson duoda patarimą, ką daryti, susekus, kad dukrė rūko marihuaną. Rosalind Minque aptaria chaoso reiškinius dabarties mokyklose. J.L. Barnett atkreipia vasarotojų dėmesį į Pietinės Kalifornijos idomybes, istorines misijų stotis. Dr. S. Andelmanas duoda patarimų vykstantiems ir atostogines keliones, o socialinės apdraudos tarnautoja Ch. Jakubowski informuoja, kokios pagalbos gali susilaukti senesnio amžiaus piliečiai. L. Bell duoda praktiškų patarimų šeimoms. Žurnalo red. kun. J. Prunskis aptaria eilę naujausių knygų. Gausi religinio gyvenimo apžvalga. Numeris iliustruotas V.K. Jonyno, Dagio kūriniais ir daugybe nuotraukų.

Heating Contractor

Irongiu namus ir perstatau senus visų rūšių namo apšildymo pečius ir air conditioning į naujus ir senus namus. Stogų rūsas (gutters), vandens šildymo boilerius. Tiesiu leidimus dirbti mieste ir užmieste. Darbas atliekamas greitai ir saugiai. Apšildymo sistemai nemo-kam.

DOMAS ZUKAUSKAS

HEATING & SHEET METAL

1444 S. Western, Chicago 9, Ill.

Telefonas VI 7-3447

VACYS CONSTRUCTION CO.
REZIDENCINIAI,
KOMERCINIAI,
MEDICINOS IR
KITOKI PASTATAI
2457 West 69th Street
Tel. HE 4-7482

GARBAGE DRUMS
WITH COVERS AND HANDLES
30 and 50 gal. Free delivery
5622 So. Racine, 434-1113

MOVING
Apdraustas perkraustymas
Ivairių atstumų
A. VILIMAS
823 WEST 34th PLACE
Telef. FRontier 6-1882

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels) Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šėst. 7 v. r. — 3 v. p. p. Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

Dėl Kurklių kautynių

Perskaitęs š.m. birželio mėn. 7 d. "Draugo" kultūriniam priede Kazio Ališausko pateiktą Kurklių kautynių aprašymą, pastebėjau keletą netikslumų. Ten rašoma:

"Puolimui uždavinį kar. P. Genys gavo jau būdamas su kuopa Traupj. Palikęs vieną būrį Traupyje, su kitais dviem būriais gegužės 18 d. anksti rytą, kaip buvo įsakyta, puolė Kavarsko kryptimi".

Bet anuo metu ne tik kar. P. Genio, bet ir kitos 1 pėst. pulko kuopos buvo 4 būrių. Vadinasi, kar. P. G. Kavarsko kryptimi buvo pulta trimis būriais.

Toliau skaitome: "Po trumpo poilsio buvo pasiruota pulki Anyksčius... Pavakareje kar. A. Zemačio kuopa, priartėjusi prie Anykčių, užėmė aukštumą 115".

Karininkas A. Zemaitis, jau iš Alytaus išvykstant, buvo 1-ojo bataliono vadas, o antros kuopos vadu tuo metu buvo kar. Petras Murninkas, vėliau mūsų karinis atstovas Latvijai. Žinoma, kar. Zemaitis, kaip vyresnis rangis, galėjo laikytis prie antrosios kuopos ir net vadovauti jai kau-

tynių metu, bet ta kuopa nebuvo jo, nes jis turėjo visą batalioną net trijų kuopų sudėties.

1-ojo bataliono kuopų sudėtį ir visus karininkus pavardėmis žinojau, nes pats buvau kurį laiką kar. P. Genio kuopoje. Kuopos 1 trijų būrių sudėtį persitvarkė žymiai vėliau. Bet tai jau atskira tema.

Anuo metu 1 pėst. pulko kulkosvaidžių kuopos sudarė vėl gi savąjį kulkosvaidininkų batalioną, kurio vadu buvo kar. Aleksandras Svila, vėliau 9 p.p. vadas, bet praktiškai jos veikė prie pėstininkų batalionų eilės tvarka: 1-oji kuopa prie 1-ojo batal., an-

troji prie antrojo ir t.t. Pulko vadas kar. Kazys Ladyga rašėsi LADYGA, o ne Ladiga. S. Griežė-Jurgelėvičius

GELES
vestuvės, anksčiau, laidotuviams
"K" GUZAKUS
BEVERLY HILLS GELINČIAI
2448 W. 63rd St. Chicago, Illinois
PR 8-0833 PR 8-0834

TELEVIZIJOS

Spalvotos ir paprastos, radijai, stereo, oro vėsinčiai, Pardavimas ir taisymas.

MIGLINAS
Krautuvė Marquette Parke
2346 W. 69th Street 776-1486
Namų tel. — PR 6-1063

since 1914...
MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
400 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 234-4478

4 3/4%
PASSBOOK SAVINGS
Paid and Compounded Semi-Annually

5 1/4%
6-MONTH SAVINGS CERTIFICATE (Minimum \$10,000)
9-MONTH SAVINGS CERTIFICATE (Minimum \$5,000)

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
Rankomis išpausyti paveikslų rėmai — pritaktinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS
Daug sutaupysite pirkaami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

Foto V. MAŽELIS
• vestuvės, spalvota ir juoda balta (galį vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai
Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

RICHMOND AUTO SERVICE
Kampas Richmond ir 63rd Street
Užsieninių ir vietinių automobilių taisymas. Patyrę mechanikai. Elektroninis motoro patikrinimas. Vilikimas.
Telef. — GR 6-3134 arba GR 6-3353
Savininkas — Juozas (Joe) Juraitis

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ STAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atidara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atidara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbkliai
• BERNINA
• NECCHI
• ELNA
• VIKING
• PFAFF
• SINGER
ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.
Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurbklus, prietaisus namams ir verslo reikmenims. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.
B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

Studentų maišto priežastys

Atkelta iš 2 psl.
žom išimtim, akademinės diskusijos vyksta neatsižvelgiant į istorinę perspektyvą ir be tiesioginio pažinimo nei Vietnamo gyvenimo, nei jo kultūros, ar Amerikos miestų getų.

"Kur yra mūsų Vietnamo ekspertai?", klausė J. Fairbank, Amerikos istorijos draugijos pirmininkas Orientalistų kongrese. "Nors JAV jau 15 metų giliai įsivėlusios į Vietnamo karą, amerikiečiai iki šiol vis dar neturi nė vieno Vietnamo reikalų ir jo kultūros žinovo" aukštesės valdžios sferose, planuojančiose politiką. Jo vietoje jie turi optimistinių tikėjimų ir mokslinį pramatumą ir kultūrinį vienodumą, skelbiamą buvusio prezidento patarėjo (ir buvusio profesorius), W. Rostovo, kad visos pasaulio tautos... keliauja tuo pačiu keliu ir siekia tos pačios paskirties".

Ne ką geriau amerikiečiai yra paruošę spęsti ir didžiąsias miestų problemas. Rūpintis miestuose ir stoka pasitikėjimo, kad ši problema kada nors bus išspręsta visiems priimtiniu būdu, pamatuotai kelia abejones dėl optimistinių valdžios prielaidų. Viena po kitos skiriamos įvairios komisijos ir vykdomos studijos, tačiau reikalas iš esmės nesprendžiamas. Atrodo, pastebi prof. Billingtonas, amerikiečiai tik tada suvokia tautinius ir rasinius jausmus, kai šie prasiveržia smurto veiksmams su dėginimais bei naikinimais. Amerikiečiai niekad iš anksto nepamatė, literatūros ar istorijos kelių, dorovinių išiečių tokiom būklėm, kuriose yra įveltos žmonių aistros, kad tuo būdu būtų išvengta kraujo praliejimo, ir kad, galiausiai, būtų sukauptos priemonės kūrybiniam, o ne policijiniam kėžių sprendimui.

Ar atgaivinti humanitariniai mokslai gali suvaldinti kokį vaidmenį, begydamas kai kurias mūsų civilizacijos ligas? Tam yra, sako prof. Billingtonas, vilties kibirkstėlė. Dabar vyksta studentų bruzdėjimas, jis rašo, daugeliu atžvilgiu yra rikelėjimas atnaujinti Amerikos humanistinį švietimą. Be abejo, kartais sunku įžiūrėti ką nors daugiau kaip bežlungančios civilizacijos apraiškas studentų generacijoje, kuri naudoja niekad anksčiau negirdėtom pašalpoms ir laisvėm, ir vis tiek stengiasi suniekinėti, jeigu jau ne sugriauti, universitetus, kurie juos priglaudžia. Kai kurie iš viso atsuko nugaras didelei tradicijai protinių diskusijų tarpusavio pasitikėjimo atmosferoje, kas šiaip ar taip, yra kiekvieno universiteto gyvybės kraujas. Kai kurie, nepaisydami sveiko proto, garsiai skelbia esą Che Guevaros ar Ho Chi Minh'ai. Tačiau daugelis labiausiai jautrių studentų jaučia dvasinį badą; jie protestuoja prieš nebuvimą humanizuojančio auklėjimo ir švietimo, kuriuos universiteto programa jiems pažadėjo. Sa viškai, triukšmingu būdu jie mėgina pereiti per retorinę spragą, bet kitoje pusėje jie nemato ištiestų rankų.

Taip dalykams esant, išklrusi generacija susidėjo (ar gal tik identifikavosi) su dviem nepaprastai išgarsintom jaunuolių srovėm: hipiais, su jų aistringumu tikėjimu į akimirksnio estetiką ir išsigelbėjimą per haliucinacijas, ir Naująjį kairę, su jos lygiai aistringumu įsipareigojimu akimirksdorovei ir išsigelbėjimui per smurtą. Iš esmės, jos nėra tokios blogos, kaip ju niekintojai jas skelbia. Abi grupės sukelia žmogiškos bendruomenės jausmą ir jos mėgina sugrąžinti estetinius ir dorovinius klausimus į Mašinų amžiaus intelektualinę programą.

Tačiau, tuo tarpu kai hipiai ir Naujoji kairė kelia daugelį klasišnių klausimų, jie teduoda tik mažą tikrų atsakymų. Jų neribotas jausmingumas ir aklas totališkumas neleidžia jiems sutap-

ti ir dirbti bet kuriuose akademinuose rėmuose. Pats intelektualinis aktyvumas vargu ar gali augti, netgi gali neišlikti pasiskendus mistikoj ar revoliuciniuos perversmuos, kurie yra galutinai hipių ir Nauj. kairės idealai.

Išvadoje, abi grupės moderniam universitetui sudaro užtarautą papelkimą. Laimei, daugelyje Amerikos universitetų kyla balsai, reikalaujantys atsinaujinimo. Lengviausia tai padaryti mažiem universitetam. Didieji universitetai galėtų atgaivinti mūsų visos kultūros labui tai, ko biznio universitetas neduoda: laisvą, nesavanaudišką ieškojimą išminties, savitarpinės pagarbos ir ideologinio įvairumo atmosferoje. Amerikiečiai reikalingi vyrų vadovų, galinčių labiau savo pavyzdžiu nei retorika, nugalėti kliūti.

Prof. Billingtonas tiki, kad studentų riaušės Amerikoje nesudaro nenugalimų sunkumų, nors sukėlė pernelyg pretenzingų pranašavimų. Jis pataria atgaivinti humanitarinį švietimą, nes jis duoda sveiką, terapinį užsiėmimą nerimaujančiai žmonių, kuri pradėjo rodyti savotiškų savijudisčių polinkiu.

P. Gaučys

Skelbkites "Drauge".

Iš kultūros darbuotojų suvažiavimo

Birželio 3 d., Vilniuje prasidėjo jau seniai rengiamas kultūros darbuotojų pirmasis suvažiavimas. Suvažiavo miestų ir rajonų kultūros darbuotojų (atseit, pareigūnų, kultūrinės veiklos "amatininkų") konferencijose išrinkti atstovai, — iš viso 861.

Suvažiavimas iš tikrųjų skirtas politiniam tikslui — pasiruošti Lenino šimtmečio sukaktuvėms. Tad ir atidarė M. Šumauskas, apie kultūrą gana prasidikiškai pasinėkęs, o paskui sekė pačios aukščiausios "kultūros aktas": buvusi balerina Sabaliauskaitė pasiūlė į suvažiavimo garbės prezidentumą išrinkti visą maskvinį kompartijos politbiurą, kuris ir buvo tučiuojau "vieningai išrinktas"...

L. Šepetys, irgi politinis kultūros reikalų administratorius (ministro titulu) savo kalboje demonstravo tikrą ekvilibristiką (dėl atsargumo liaudine vadinamos) kultūros puoselėtojams ir tuojau trys keturi linkterėjimai partijos težėms bei socialistinio realizmo garbei. Daug pastangų dėta, kad ir menininkai neliktu per daug nusiminę, ir čekistai liktų ramūs.

Kalboje tarp kita ko itin vaizdžiai parodyta, kaip nieko o ypač kultūros lygio, negalima apibūdinti vien statistika. Net apie bibliotekas statistika nedaug tiesos tegali pasakyti. Tik 166 bibliotekas (vien miestuose) radusi dabartinę valdžią, o dabar jų visam krašte (Lietuvoj) esą net 7

tūkstančiai! Tai labai daug, ir atrodo, kad kraštas jau puikiai ap rūpintas skaitiniais. O iš tikrųjų, pasirodo, bibliotekų skaičius tai didelis, bet bibliotekos veiksmų jos atlieka visiškai nežymią dalį. Net ir knygų skaičius tose bibliotekose labai didelis, tik vargas, kad per daug nereikalingu, o per mažai reikalingu knygų... "Didelę paklausą turinčių knygų gaudama tiek mažai", — sakė L. Šepetys, — "jog skaitytojai turi ilgai laukti. Bibliotekose, ypač kaimo, trūksta meno albumų, reprodukcijų, aplankų ir t.t. Ketvirtadalis valstybinių masinių bibliotekų skaitytojų yra pirmų — aštuntų klasių mokiniai (nuo 7 iki 15 metų. E.). Kaime šis skaičius dar didesnis. Tuo tarpu vaikų literatūros fondai tiek masinėse, tiek mokyklinėse bibliotekose yra menki. Tuo metu, kai jauniešiams labai trūksta knygų, bibliotekose susikaupę keletas milijonų "išaldytos" literatūros. Tai rodo, kad knygų leidžiamos, nežinant tikrųjų poreikių. Iš kitos pusės, bibliotekų fondai taip pat dažnai kaupiami nevykusiai."

Po tu pastabų, 7 tūkstančių bibliotekų svoris atrodo visai nebe toks, kaip iš pirmo žvilgsnio...

(Elta)

Iš Lietuvos muzikos istorijos

Pastaraisiais metais Lietuvoje gana uoliai darbuojasi eilė specialistų, ieškodami bei tikrinan-

mi surastus duomenis apie kultūros apraiškas Lietuvos praeity. Pastangos neretai pasiteisina. Prieš kiek laiko taip buvo išsiaiškinta keletas faktų iš Lietuvos muzikos istorijos.

Vilniuje yra du egzemplioriai 1693 metais išleisto muzikos vadovėlio, kurio autorius ir iš kitų šaltinių žinomas jėzuitas Zygmantas Liauksminas. Turimeji to vadovėlio egzemplioriai yra iš antros laidos. Pirmoji laida buvo išleista irgi Vilniuje, 1667 metais, bet tos laidos niekur neaptikta nė vieno egzemplioriaus.

Tiek žinių apie tai ir būtų likę, jei Mokslų akademijos rankraštyne nebūtų užtikta lenkų istoriko 1926 metais įrašyta pastaba, sakanti, jog buvęs atspausdintas "didysis gradualas", tai yra, giesmynas. Tuojau buvę prisiminta, kad respublikinė bibliotekoj yra nežinomo autoriaus parengtas ir 17 šimtmeityje išleistas "gradualas". Paašikėjo, kad yra ir giesmynas ir psalmių rinkinys su gaidomis, ir yra pavyzdžiai iš dviejų laidų — 1667 ir 1693 metų. Tai kaip tik tie metai, kada išleistas ir Liauksmo vadovėlio laidos. Palyginus antrosios laidos giesmynus su vadovėlio antrąja laida, pasirodė, kad formatas, popieris ir šriftai visai tie patys. Atseit tie giesmynai yra parengti to paties Liauksmo, tai priedai prie jo vadovėlio. Tą dar labiau patvirtina ir vadovėlio pavadinimas: "Arts et praxis musicae" — Muzikos menas ir praktika. Tuo būdu paašikėjo, kad pirmas lietuvių parašytas ir lietuvių išleistas muzikologinis veikalas buvo ne vienas, o trijų da-

liu, ir kad jo viso autorius buvo tas pats jėzuitas Zygmantas Liauksminas (Sigismundus Lauksmin lotynišką transkripciją).

Be to, paskutinė daly (antifonų ir psalmių rinkinys) rastas dar ir toks įrašas: "Vario spaudai lešas davė didžiai gerbiamas Joniško dekanas Marijonas Kazimieras Liauksminas, Šiauliu klebonas Zemaitijoj".

Spėjama, kad dekanas Liauksminas buvo jėzuito Liauksmo koks giminė, o gal irgi ano meto muzikos žinovas bei mecenatas.

(Elta)

HIGH RATES

4.75%

PER ANNUM
ON REGULAR
SAVINGS
CURRENT RATE

5.25%

PER ANNUM
ON INVESTMENT
BONUS
\$1,000 MIN

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4070 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632 LA 3-8248

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

THYRS MODERNIOS KOPLYČIOS:

2533 West 71st Street Tel. 476 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO

MR. NELSON

SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Oldžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.

Telef. — CEDarcrest 3 - 6335

Vienas blokas nuo kapinių.

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid

TRYRS MODERNISKOS KOPLYČIOS:

4330-34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 7-1741-2

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

LACKAWICZ IR SŪNUS

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

8307 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-9401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmple 2-1063

LAWN FUNERAL HOME

Sigmund J. Sutkus

7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL. Tel. 636-2520

EARN
5 1/4
PER ANNUM
ON
\$10000

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.

A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 3/4% per annum. Interest is paid quarterly on all accounts.

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$143,000,000.00 ■ Reserves and Surplus over \$11,500,000.00 (more than twice the legal requirements)
Federal Charter ■ Federal Supervision

4192 Archer Avenue at Sacramento ■ Chicago, Illinois 60632 ■ VI 7-1140

HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M. - 8 P.M. Tues., Fri. 9 A.M. - 4 P.M. Sat. 9 A.M. - 12 Noon Wed.—No Business Transacted

